

ROZPRAVY MLADÝCH...

NAPSAL:

PHDR. A THDR. METODĚJ HABÁŇ. O. P.

N o v é m l á d í .

Pozorujeme-li dnešní mladý svět, poznáme, že se mladí lidé snaží stát se velcí a uplatnit se a být hrdiny, ale ve zlém.

Čest a hrdinství jsou dvě věci, po kterých mladí lidé touží; ale dnes i čest i hrdinství vzalo na sebe podobu zla. Mladí se chlubí zlem a platí za hrdinu ten, kdo se odvážil připojit se k cestě za tajemstvím hříchu. Zlo a hřích se odívá půvabným tajemstvím a vábí mladé lidi svým dobrodružstvím. Že je to falešné hrdinství, že je to nepravá čest, protože znehodnocuje člověka, ničí jeho duševní klid a krásu, o tom se neuvazuje. Tak jako organismus lidský nemůže vydávat nemoc a slabost za zdraví, tak není možné, aby duševní nemoc a slabost byla zdravím duše, aby přinášela čest a vedla k hrdinství.

Hrdinství ve slabosti a čest z nepravých věcí a hodnot jsou zdánlivé a nepravé.

Čest znamená ocenění a uznání skutečné velikosti a skutečných hodnot na člověka. Hledá-li kdossvou čest v nízkosti, ve slabosti a hříchu, převrací přirozený řád věcí a falšuje zdánlivé za pravdivé. Takoví mladí lidé si zahrávají s velmi vážnými věcmi, zaměňují velikost lidskou za nízkost téměř zvířecí.

Člověk je veliký, má-li pravé mravní hodnoty a vlastnosti, dovede-li být skutečným hrdinou v dobrých činech a vlastnostech. Mladý člověk má smysl pro čest a proto je třeba, aby byla skutečná. Čest není jen zdánlivost a také není hoden cti ten, kdo ji hledá ve zlých činech. Hřích je slabost a nemoc, protože člověk má svou mysl a svou svobodnou vůli proto, aby užíval těchto schopností správně, lidsky a tedy mravně a nemá je k tomu, aby jich zneužíval.

Bůh dal člověku svou podobnost, proto čestné je to, co podporuje lidskou důstojnost a velikost, co pěstuje v člověku jeho vyšší stránku, podobnou Bohu.

Podle těchto zdravých zásad lidských č e s t n é j e to, co člověka poznává a koná jako svou povinnost k BOHU, ČLOVĚKU, SPOLEČNOSTI. Povinnost k Bohu váže člověka, aby žil mravně a uslechtilé, aby ctíl Boha a oslavoval Ho svým životem. Proto povinnosti k Bohu jsou čestné. Povinnost k člověku zbavuje nás sobectví a váže nás k cínorodé lásce a k lidskému poměru k bližšímu a respektovat právo a čest druhého. Respektovat a ctít bližšího je lidské.

Povinnost ke společnosti vychovává v mladé duši schopnost uslechtilé lásky a přátelství pro rodinný život, lásku a práci pro vlast, pro národ a stát, p o c t i v o s t v práci, kterou si kdo zvolí jako životní práci.

Čestná je p o c t i v o s t.

Čestné je to, co dává člověku hodnotu, co ho povyšuje, ne o, co ho ponižuje.

ČESTNÁ JE DUŠEVNÍ KRÁSA A RYZOST, nikoliv špatnost a temno a hřích.

ČESTNÁ JE ČISTOTA MYSLI A SRDCE, nikoliv hrubá záliba smyslná, již se zneužívá pro sobecké zadostiučinění.

ČESTNÝ JE VÁŽNÝ NÁZOR na sexuální život a na známost, nikoliv dobrodružství a sentimentálnost.

ČESTNÁ JE ČISTÁ RADOST A SKUTEČNÝ VŤIP, nikoliv hrubé žerty a přiblíživý smích ze špatně a nevázně vyjádřených věcí sexuálních. Věci sexuální mají svůj vážný a přirozený cíl, proto nejsou směšné. Ubohá a nelidská je radost z nevázanosti.

ČESTNÝ JE ČLOVĚK, KTERÝ SE OVLÁDÁ, ne ten, který je hříčkou svých nálad a vášní.

ČESTNÉ JE JEDNÁNÍ Z PŘESVĚDČENÍ, nikoliv to, kde člověk slabosky skryvá své přesvědčení a přizpůsobuje se špatnosti a slabosti jiných protože se bojí výsměchu.

ČESTNÝ JE ČLOVĚK STATEČNÝ, nikoliv zbabělec.

ČESTNÉ JE SKUPEČNÉ VĚDĚNÍ, a znalost toho, co má člověk znát, nikoliv zdánlivost a nabubřelost vnější.

ČESTNÝ JE ČLOVĚK PEVNÝ, DUSLEDNÝ, který dovede dodržet dané slovo, nikoliv ten, kdo mnoho povídá a nic nedodrží nebo kdo je nedůsledný.

ČESTNÉ JE VŠE, CO JE DOBRÉ, NEČESTNÉ JE TO, CO JE ZLÉ, protože zlo snižuje člověka.

Nové mládí musí bojovat proti nepravé cti, tak jak si ji vypočetla zkažená doba a odítí se pravou ctí, pravou velikostí lidskou a křesťanskou. Ze všech částí, které patří ke cti, vyrůstá nový charakterní, čistý a veliký člověk, který je schopen vyplnit svůj úkol a životní práci poctivě na každém místě. Pravou čest je nutno vzít za svůj životní cíl nového mládí. Dřívější názory nevybavovaly dost mladé lidi do života a nepřipravovaly je na životní cestu; každý bloudí svým způsobem a ničí svou mladou duši a energii.

Proto usilujme o pravou čest nového mládí !

L i d s k á o s o b n o s t a j e j í u p l a t n ě n í .

První přirozenou jednotkou sociální je osobnost vypěstovaná, připravená a iniciativní na úkoly života.

Druhou jednotkou je rodina.

Třetí jednotkou zaměstnání je stav. Předchozí období vývoje liberalismu založeného na naturalismu a rozvoji techniky zničilo lidskou osobnost. Život se přesunul z duše na věci. Co nechal liberalismus, to odstranilo řízené hospodářství. Obět osobnosti byla úplná /na př. sovětské hospodářství uložilo všem lidem svůj způsob a svou disciplínu bez duchovosti./ Zůstává v platnosti aktivnost mechanismu spojená s diktaturou bez jakéhokoliv mravního omezení; lidská osobnost zaniká.

Povolání a stav odpovídají výstřelkám. Povolání si určuje cestu života, stav, způsob práce. Do stavu každý vnáší spolupráci osobní a skutečnou. Hmotné a výrobní prostředky samy nestačí na to, aby někdo byl přiřazen do stavu. Stavovská práce a aktivita znamená aplikaci skutečné práce speciálnímu oboru podle schopností a volby svobodné osoby. Práva a nárok na účinky stavovské práce nabyvá každý jen účinky ducha nad hmotou. Každý stav je vázán ve společnosti na jiné stavy, v nichž pracují druzí; stav je nejen osobní, nýbrž i věc sociální; stavy jsou vázány vzájemností. Tak to vyžaduje přirozený řád, který jde z ducha a osobností. Cíl

této instituce je spravovat všechny, kteří pracují v tomtéž oboru, chránit práva osobnosti a střežit výkonnost a povinnost spojenou s povoláním. Povolání tedy nese přirozeně a hierarchicky vázaně povinnost spolupráce /ne konkurence/ a sice organizované jako je organizovaná rodina, město, kraj, národ a stát. Hospodářská práce je tedy duchovní a tak se liší od hospodářství materialistického. Práva a povinnosti jsou měřeny podle duchovního řádu a hodnot. Stav nutně zapadá do sociálního celku a spolupracuje na dosažení společného blaha. Hospodářství je tím postaveno do služeb člověka.

Stavovské zřízení čili korporativní celky jsou navzájem závislé, proto vyžadují vyšší autority, která zasahuje řídicím způsobem, má bližší povinnost o společné blaho na širší základně /národní nebo státní./ Politická moc, je-li oddělena od hospodářského zřízení, řídí stavovská zřízení ve své pravomoci. /Nelze zplítnout hospodářství/. Jsou formy syndikátů takové, že jsou zřízeny syndikátní rady, které urovnávají vzájemné problémy, podmínky práce, podporují výuku práce, zkoumají podmínky technické a komerční, pokud má na nich zájem stav. Syndikátní rady zřizují odbor poradní nebo soudní podle potřeby, vznikají-li obtíže. Hájí se naprostá svoboda syndikátů, takže politická moc zasahuje jen v nejnnutnějším případě, nejsou-li jiné prostředky účinné. Její moc je omezena podle principu: svoboda syndikátů v organizovaném stavu. Stát tedy doplňuje to, co se nedostává přirozenému vývoji.

Je třeba aby byla provedena křesťanská obnova a jejími prostředky, aby bylo dosaženo dosažitelného cíle života pozemského /i přes nedokonalosti, které bude mít každé lidské dílo./

Svobodní jednotlivci si musí uvědomit povinnost a dát svou energii k spolupráci. Tito jednotlivci nesmějí mít své zájmy, musí být velkorysí s velkým bohatstvím spravedlnosti a lásky, která je najímá do věci.

" Čistí jsou nejsilnější " praví Zola, od nich se provádí historická obnova. Nejde jen o čistotu relativní, nýbrž celé osobnosti. To ovšem vyžaduje předpoklady mravní a duchovní hloubky, znalost ideálů, mravních i sociálních a to ideálů heroických, /Komunismus zapráhl falšným způsobem do materialistického vývoje vše, co jde z osobnosti lidské: spontánnost, svobodu, duševno, vzlet, aby dosáhl potřebného dynamismu. Jde také o potřebné duchovní síly pro heroické ideály křesťanské spravedlnosti a lásky. Existuje boj nejen o to, aby prostředky k získání cíle společnosti byly etické, nejen o zduchovnění křesťanů, nýbrž u všech, kteří chtějí být duchovní a nazývat se tímto jménem a o hodnoty osobnosti /jednoho člověka/, osobnosti rodiny, osobnosti stavu, osobnosti tříd /které se nedají odstranit, jsou přirozeným důsledkem různosti zaměstnání, nadání, kultury a duchovnosti a též majetkového rozdílu /, osobnosti národa a státu; jde tedy o hodnoty řádu a o organickou výstavbu, nejde o boje zbytečné a o negativní práci. Síla je nejen tam, kde se získává, ale i tam, kde se snáší, kde je odvaha k utrpení, to je boj svatých pro poslední cíl. Tato síla však slouží i pro časné věci a jejich uspořádání, pro časné cíle životní, které jsou tím podrženy věčnému cíli. Křesťan sociální je totožný s duchovním křesťanem, t.j. v základech obnovy sociálního řádu musí být křesťanský heroismus, který ovšem se uplatňuje ne pouhým mluvením, ale určitou technikou jednání a činnosti, především silou spravedlnosti a lásky, vlastnostmi osobností. To znamená organickou práci na budování orgánů a způsobů života so-

ciálního a hospodářského. Křesťané volají pravdu v každé době, snášejí i obtíže, ale především připravují, třeba s pomalu, ale jistě, spravedlivé zákony.

Ž i v o t a j e h o i d e á l y .

Život vábí člověka, aby poznal a zkusil jeho tajemství. Zvláště je půvabný život tam, kde je nový, kde slibuje něco, co člověk ještě nepoznal. Mladý člověk je celý strhován do proudu života, chce zkusit vše a tak si osvětlit život a najít život. Jenže je patrné, že takovým hledáním života se více ztratí než najde. Člověk nosí v sobě tajemství života, a čím více je hledá mimo sebe, tím více se vzdaluje od života.

Největší půvab života pohyb /proto mládí se věnuje třeba sportu/ radost a láska. Všechno se točí kolem těchto věcí v mladém životě. Proč je však tolik smutku místo radosti, proč je tolik lásky nešťastné, když celý život po ní touží? Z toho je patrné, že všechny cesty pohybu, radosti a lásky nejsou správné, některé jsou falešné a proto, kdo jde po těchto, přichází ke zklamání a hořkosti. Zklamání v mládí se podobá mrazu, který v květnu v bujné přírodě mnoho zničí. Mladý život je celý v budoucnosti, tam má něco znamenat a přinášet ovoce života, mládí je důležitá příprava na život dokonalý a správný. Každý mladý člověk to v sobě cítí, že touží po krásném životě; každý si myslí, že ten jeho bude ideální. Nepřipraví-li se člověk na budoucnost, nebude zase ani jeho život nic znamenat. Byl by jako každý druhý a přikvácí konec a nic se nevykoná. Krása života je především uvnitř v člověku. Na to dostal člověk od Stvořitele svou duši, svůj rozum a vůli své nadání, své city, aby mohl mít vnitřní život. Vše je krásné, pokud je to vnitřní, pokud to vychází z duše a zase se to dostává jinému do duše.

Radost je opravdová jen tehdy, když ji má člověk v duši a ne tehdy, když jenom ukazuje navenek, že chce být veselý, chce se radovat. Hlučný křik a zpěv ještě neznají radost, naopak, často za takovým křikem, zpěvem a pitkami jsou velmi smutné duše. Spisovatel Čep ukazuje ve své knize jak mládež hledá radost v tanci, ale po něm, když to vše končí, každý se ubírá prázdný v duši cestou svého života a zaměstnání. To vše proto, že se při tom nedovedla rozradovat duše. Ani sport ani láska nic není-li tam duše. Člověk je podivný tvor, má svou duševní stránku v sobě a ta chce po člověku víc než dovede dát tělo a jeho radosti. Život je ve stálém pohybu a je mnoho věcí, které potřebuje živý člověk, ale vše končí buď radostí nebo smutkem. Zkušenost učí, že je více smutku než radosti. Proč?

Vnitřní svět a život nesmí být opomenut nebo zavrhován nebo zanedbáván. Mládí je doba, kdy se chce všechno, co je v člověku vyzkoušet na sobě, zkusit všechny životní síly a projevy. Proto nemůže být mladý člověk v nečinnosti, vše se pohybuje; čím hlučněji, tím se to zdá lepší. Mládí chce cítit pádným způsobem život. Přes všechnu hlučnost zevnější, přes všechny uprostřed všech znatků citových, které přepadají mladého člověka nejvíce se hlásí vnitřní svět, vědomí sebe sama, své osobnosti, vnitřního prožívání všech věcí a událostí. Mladý člověk se hodně obrací sám do se-xpohyb

be, do svého vnitřního světa a tam hledá řešení života a hledá rozumět životu a jeho projevům. Kdo může dát porozumění? Činnost duševně-tělesná. Tělesná práce sama ubíjí; duše ji ožívuje láskou, radostí a smyslem pracovat pro jiné!

Pracovat pro jiného, pro něco znamená velkolepé řešení životního pohybu. Na prvním místě je to Bůh, pro něhož člověk žije a je stvořen a k němuž jde jako k poslednímu cíli. Poměr duše k Bohu člověku dává pramen stále vnitřní a čisté radosti, jistoty a pevnosti. Duše roste z Boha do největších rozměrů krásy a života, protože Bůh je zdroj krásy, dobra a života. Zbývá i život pro jiné lidi a pro velké dílo, které má každý člověk vykonat zde na zemi. Život pro bližního má svůj nesmírný půvab a přitažlivost. Člověk se chvěje v duši blahem a touhou, četli v evangeliu příběh o milosrdném Samaritánu, který se ujal polomrtvého člověka a odvezl ho do bezpečí, pečoval o něj a zaplatil další péči. Každý člověk je určitým způsobem raněn na duši nebo na těle a tedy podoben polomrtvému. Kdo by nechtěl být Samaritánem, který pomáhá?

Každý mladý člověk svými schopnostmi a svým dobrým charakterem si střeďá bohatství, z něhož může pomáhat padlým spolubratřím a zraněným buď na těle nebo na duši. Celá duše mládí je stvořena pro lásku k bližnímu, pro spolužití, pro přátelství, pro společenství. Tím se projevuje život a dostává krásné formy.

Všimněme si, jak je život lidský sociální, jak se má žít pro druhého. Každý duševní život má svůj rytmus, v němž se střídají radost a bolest, vzlet nebo nadšení a sklęlost, síla nebo slabost. Tím více se to projevuje v mladé duši, právě proto, že tyto projevy v mládí jsou živé, nové, ryzí a hluboké. To je bohatství mladé duše, se kterým má pracovat. Největší převahu v mladé duši má cit a citlivost. Velmi silně se hlásí citlivost k pudu sebezáchovy a rozmnožování druhu: Chléb a láska jsou velmi důležitá kola života pro mladého člověka.

To však u člověka není všechno. Přes všechnu zdánlivou radost z těchto věcí, zůstává v duši hluboký smutek. Tam kde člověk žije pro sebe sama, tam neproniká tolik radosti a zábavy. Citlivost je vzácná vlastnost, neboť tím, že se citlivě vše dotýká duše, duše nabývá zkušeností a dovede pak lépe rozumět a chápat jiné. Dovede mít sympatii a soucit s jinými. Citlivost činí člověka tvorem sociálním. Tím, že sám mladý člověk miluje nadšení, rád vidí nadšení i jinde a sdílí své nadšení a své city jiným. Mládí je bohaté na rozdávání citů, poněvadž se podobá duševní opilsti. Má však tato doba své nebezpečí a často se zneužívá těchto přirozených a krásných vlastností mládí.

Zneužití citu a citlivosti může být někdy velmi sobecké, zvláště tehdy, je-li člověk od přirozenosti příliš obrácen sám do sebe, zabývá se jen sebou, vše pozoruje jen potud, pokud mu jiní přinesou zadostivěnění. Je tedy sobec. Tím ruší krásu citlivosti a používá ji jen pro sebe. Duše tím trpí; člověk je sociální, má žít a pracovat pro druhého. Takový sobec není schopen pěkných citů ani lásky. Všude hledá sebe, je až hrubý v tom, jen aby našel své potěšení a svou rozkoš. Taková citlivost nečiní člověka šťastného, spíše naopak. Lidé sobečtí zneužívají těch krásných darů přirozenosti. Citlivost je dělana pro druhého, proto i ten nejsilnější projev citlivosti, láska je celá od přírody a tedy od Boha obrácena na druhého. Má být ušlechtilá, hluboká, má znamenat porozumění. Znamená-li porozumění a spolužití a spolusdílení života přináší mnoho

pravé radosti. /mluvíme prozatím o lidské lásce všeobecně./

Je třeba spolužit s jinými, v rodině i mimo rodinu, v obci, v práci a v národě. Citlivost je určena pro druhého. V citu se začínají naše činy a činy vykonáváme svou povinností, kterou máme pro druhého. Člověk musí žít pro druhého, jinak jeho život nemá cenu, jinak jeho citlivost je sobecká a duše nemá pravou radost. Jen z dobrých činů pro druhého plyne pravá radost ze života. Život lidský je tedy sociální, t.j. nutně pro jiné. Osobnost, kteřou si každý uvědomuje a která má být velká uslechtilá u každého, nabývá své krásy a radosti jen tehdy, žije-li pro jiné. Nabývá krásné vlastnosti, zbavuje se sobectví hrubosti a jiných projevů, které nešlechtí lidskou osobnost. Každý člověk je povinen pěstovat svou osobnost, v ní je vrchol a krása života, lásky, práce, radosti, povinnosti. Proto je na čase, aby každý začal s výchovou své osobnosti, aby našel pravý život a pravé ideály ze života. Vše musí být pravé, život, práce i láska. Jen v této pravosti je štěstí. Duše lidská hledá tuto pravost a ryzost a nachází ji jen v životě pro jiného.

Třetí ideál života je žít pro něco, pro dílo, které má každý vytvořit svou prací a svým zaměstnáním, svým povoláním, k němuž mu dal Bůh nadání a sílu. Nejde vždy o to, aby každý vykonal umělecké dílo, to patří umělcům, ale každý může a musí vykonat velké dílo života velkými city a uslechtilostí, velkými skutky pro bližního. Křesťanství učí skutkům tělesného i duševního milosrdenství. Znáte je aspoň? Jak velkolepé dílo života lze vykonat skutky křesťanského milosrdenství a sice stále vykonávanými. Nikdo se nesmí spokojit prostřední prací ve svém povolání. Každý má tíhnout k tomu nejlepšímu! Výchova sebe, vzdělání, životní práce vyžaduje celého člověka a celou uslechtilost duše. Mladá duše má dorůst do těchto rozměrů celého člověka.

Rozumná bytost je sociální svou povahou, neboť nemůže dosáhnouti svého cíle bez společnosti/náboženské, rodinné, národní, hospodářské, kulturní, státní/. Disciplina sociální neznamená zeslabení osobnosti, neboť správné zákony pomáhající k rozvoji osobnosti.

Společnost není jen jakékoliv se skupení jedinců; mají vzájemný poměr přirozený, tkvící v lidské duši a v nutnosti rozvoje člověka. Bohatství života se rozvíjí spolu s ostatními. Společné blaho se neztotožňuje se soukromým blahem.

Člověk je tedy svou osobností vázán na společnost, ale není podřízen stvořeným věcem a pomíjejícím, nýbrž věčným. Je vázán na společnost spravedlností a láskou.

Spravedlnost chrání před výstřelkami, láska zase před falešným společenstvím komunistickým.

Spravedlnost zahrnuje poměr člověka ke společnosti, ale též poměr společnosti k jednotlivcům a vzájemný poměr. Justitia legalis, distributiva, commutativa./

Tím je chráněna osobnost lidská, ale zároveň poměr k společnému blahu /proti kapitalismu a liberalismu, kde mají přednost silní jedinci na úkor slabších. Dělnická třída je podřízena živobytí. /Majetek musí být používán tak, že slouží zdokonalení osobnosti lidské, ale též bohatý jako správce prozřetelnosti musí ho používat pro druhé. Tedy i hmotné prostředky slouží spravedlnosti a lásce. Tím, že slouží jiným a pro jiné, člověk zdokonaluje svou

osobnost. Volba povolání v němž má člověk vyplnit svůj bezprostřední cíl a rozvinout osobnost, je nutná, přirozená a rozmnožuje hodnoty osobnosti ve společnosti, neboť vyplnění povolání znamená životní cestu podle úmyslů Božích. Společnost nemůže určovat podle libosti vlastní zaměstnání osobnosti, to odporuje důstojnosti osobnosti /na př. rodiče určovat práci nebo sňatek atd./ . Společnost má úkol pomáhat rozvíjet a uskutečnit povolání, umožnit předpoklady vzdělání, organisovat povolání ; děti a dospívající nesmějí předčasné být vrzeni do života dospělých osobností, dokud nejsou schopni orientace v životě. /Je třeba v té věci přispívat dělnickým a nemajetným třídám. /Společnost musí odstraňovat zlořády jako hromadění funkcí a platů do jedné ruky, nemožnost uplatnění talentu pro protekci atd. Ve všech překážkách proti povolání je třeba zakročovat, neboť společné blaho to vyžaduje.

Všechny síly národní se musí dát do pohybu bez kompromisu pro možnost rozvoje lidských osobností. Stát má spolupracovat na vývoji povolání, organisací pomoci, zkouškami a jinými prostředky, aby se uskutečňoval plán Boží. Stát musí podporovat iniciativu ; je třeba zřídit orientaci povolání, neboť je velmi důležitá pro novou složku života sociálního, t.j. pro stavovství.

Jak uskutečnit ideály života.

Lidský život je celý obrácen sociálně. Člověk nedovede myslet ani chtít, leč něco nebo na něco nebo na někoho. Duše lidská je tak stvořena, že má možnost vztahů k jiným. Jiní lidé nejsou člověku lhostejní, naopak doplňují člověka svým poměrem, svým bohatstvím duševním, které mají v sobě.

Celý lidský život se pohybuje tímto směrem, že se nelze vymout ani věk, ani dětství ani mládí ani stáří ze sociálního poměru, ani hodnost ani druh práce a zaměstnání. Všude a na každém místě se setkává člověk s jinými. V poměru k jiným život se projevuje radostněji a živěji. Nemůže zůstat člověk uzavřen sám do sebe, sobě nestačí, sám sobě není cílem, má cíl mimo sebe. Uzavírá-li se člověk do sebe, stává se sobcem, pozoruje vše jen pro sebe a k vůli sobě, vše posuzuje jen tak, jak se to týká jeho. Takoví sobci jsou nesnesitelní.

Život je celý obrácen pro něco a pro někoho. Jiní lidé mají též duši a ta duše má své schopnosti a bohatství a tedy si duše rády sdělují navzájem co mají a co znají. Když toho mnoho nemají, velmi brzy se nudí, jeden druhého nezajímá. Kdyby přestalo člověka zajímat všechno a všichni lidé, život by byl nesnesitelný.

Poměr k druhému pomáhá člověku k sebevýchově a k pěstování charakteru. Zároveň pomáhá k vyplnění životního smyslu a životní práce.

Karakter lidský tvoří krásné vlastnosti, kterými se člověk vyznačuje jako rozumná bytost, jako uvnitř svobodný, pevný rozhodný, silný duchovní silou, jako člověk jednající tam, kde a kdy má jednat a dovede správně jednat, je odpovědný, má smysl pro spravedlnost a čest. Takové vlastnosti činí člověka charakterním a člověk tím zaujímá krásné místo mezi druhými. Sociální ráz života vyžaduje, aby člověk byl charakterní, lidé mají rádi krásné vlastnosti. Špatné vlastnosti dovedou lidi více rozdvoužit a nesmiřitelně oddělit a

zneprátelelit.

Nitro lidské ve svých projevech emotivních /citových/ zabarvuje naše vztahy k jiným. Přirozený cíl citových projevů záleží v tom, že se jimi rozvíjí a uvědomuje vlastní osobnost po různých stránkách. Shromazuje si tím bohatství své zkušenosti. Vypěstovanými city se stává člověk schopný chápat druhé, dostává sklon k sympatii a k soucitu s druhým, dovede spolužit s druhým. Citový život je obrácen k druhému, má ráz sociální. Člověk si může cit k druhému prohloubit, nezneužívá-li emocii sobecky a hrubě /zvířecky, jen pro sebe/. Mladý člověk miluje citová vzrušení, oddává se jim, vyhledává je, vše dělá buď s velkým citem a nadšením, nebo s velkým odporem. Klidný průběh a rytmus života není dělán pro mladé lidi. /Je to patrné z hlučného smíchu a bouřlivých projevů ve hře nebo jinde./

Celé toto bohatství přirozené intensivního života je dán člověku jako základ, na kterém má vystavět budovu svých vztahů k bližnímu. Život lidský je plný vztahů a poměru k jiným, lásky, sympatie, přátelství, rozrušení, nenávisti, odvahy, naděje atd. Život má být milován, protože má těžké úkoly a smysl a proto Bůh naplnil člověka v nitru citem a nadšením, aby konal své věci, aby plnil svůj úkol a práci, aby měl poměr plný citu k lidem a spolužil s nimi jako v rodině. Kristus obnovil tuto rodinu mezi lidmi příkazem lásky, milovatí budeš ...

Sociální zájmy nabývají snadno převahy v mladém člověku. Sociální zájem znamená vše, co se týká jiných, má účast na tom, co prospívá druhému, co podporuje a vzdělává, co povznáší druhého, co mu pomáhá. První takový zájem je porozumění a láska, pak je to rodina, národ, stát a církev. Je to i zájem o čest a respekt před lidmi, neb aby člověk sám byl respektován. To je možné jen tehdy, je-li sám nositelem cti a vlastností, které ho zušlechťují. Patří tam i snaha a touha po společnosti jiných po přátelství. Je třeba, aby společnost a přátelství bylo co nejušlechtilejší. Vyžaduje to na člověku, aby byl vzdělán, aby měl duševní bohatství. Nelze žít jen v okruhu lidí duchovních chudáků, neznajících nic důkladnějšího, kteří nejsou duchaplní a vzdělaní.

Člověk má silný pud uplatnit se ; tento pud je celý sociální. Nemůže se uplatnit nikde sám v sobě, nýbrž jen v sociálním životě. Nemůže-li se kde uplatnit, trpí tím sám /pocití méněcennosti a bázlivosti./

KULTURNÍ A MRAVNÍ POVZNESENÍ MLÁDEŽE.

Každý člověk musí žít pro něco a pro někoho, /pro dobro, krásu, pravdu, bližního a pro Boha./ Tímto způsobem potřebuje potřebnou přípravu k tomu a to jak kulturní, tak mravní. Kulturní povznesení vzdělává rozum i cit, vůli i srdce ; kultura srdce a citů je důležitá a potřebná, stejně jako kultura mysli a rozumu. Člověk má přemýšlet o životě o jeho smyslu, o pravé radosti, o pravém poslání o všem, co může a má být pravé. Pravda člověka osvobozuje.

Mravní výchova varuje člověka před nízkostí, kompromisem, před zmatkem a nedostatkem duchovní síly a karaterností.

Přirozenost lidská se má celá rozvinout, zvláště po vyšší

stránce. Nestací pro člověka jen žaludek a sexus. Štěstí člověka je vyšší a důstojnější. Mravní výchova vede ke štěstí a k uspořádání života. Život nemůže být jen hmotný, duch chce mít také své bohatství a štěstí. Výchovou mravní se mění člověk v sobě i v poměru k druhým i v poměru k práci.

ČLOVĚK A PRÁCE .

Dřívější socialismus vtiskl své znaky do pojetí člověka i jeho práce. Nabyt sice různých forem, ale základy zůstávají.

Byla v něm snaha o pozvednutí životní úrovně člověka, o vzrůst socialistického člověka. Úroveň života, o níž jde, znamená úroveň hmotnou, protože duchovní úroveň jako nadstavba prý se zvyšuje úměrně. V pojetí člověka a jeho života zavádí se "socialistický realismus", který bojuje o "celého člověka", spěje k novému člověku, který je bolestným procesem. Tedy člověk se socialismem teprve rodí. Nový člověk se stal středem všech snah a zároveň velkého historického dění. /V komunismu se vystupňoval tento boj v boj proletariátu o proletářskou diktaturu proti třídní společnosti. Člověk měl být osvobozen ze zajetí staré otrocké morálky a stát se spolutvárcem a tím spoluvládcem v proletářské diktatuře./

Tak vznikla socialistická disciplína a morálka, sebekázeň a hrdinství, která prý vede k rozmachu lidské energie, k čistému a nezištnému snažení o celého člověka. Tím, že se osvobodí ponižená vrstva dělnická od ostatních vrstev, vysvobodí i ostatní vrstvy a bude společnost bez tříd.

V tomto pojetí se změnil i poměr k práci. Práce nesmí být prokletím milionů otroků, nýbrž radostná a tvůrčí práce na vlastním díle, /Komunismus rozumí zase tomuto vlastnímu dílu, že chce odstranit soukromé vlastnictví jako zbytky kapitalismu a zjednat společné vlastnictví vývojem dialektického materialismu./

V novém pojetí práce má zmizet rozdíl mezi fyzickou prací a duševní. Nový typ člověka spojí rozum i vůli ; bude poznávat věc, aby ji změnil. Nebude mít místa pouhá kontemplace, t.j. zobrazování předmětů, vše bude vedeno k praktické změně světa. Kontemplace skutečnosti je prý neúčinná. Tak se tedy dává důraz na aktivitu a účinnost a vnáší se do ní celý svět vášní v boji o budoucnost. Budoucnost má stát jen na této zemi. Byl způsoben velký zlomek v pojetí člověka i jeho práce a činnosti. Člověk ve své úplnosti je víc než pouze hmotný svět. Duchovní svět není samozřejmou nadstavbou, nýbrž předpokladem i k rozvoji hmotného světa a k dosažení té blaženosti, které může dosáhnout zde na zemi. Blaženost a štěstí lidské je i v duševním světě, a sice tak, že bez vnitřní úplnosti nic nestací člověku k jeho uklidnění. Je třeba zdůraznit, že člověk dospívá k své úplnosti a k svému štěstí svou činností a prací.

Každá práce a činnost má svůj díl, kterým přispívá k blaženosti lidské. V člověku však chce být vše činné, duch i tělo, každá tato součást svým způsobem. Převládá duch, neboť člověk je člověk skrze svého ducha ; ten tedy má převahu. Proto i duchovní činnost a práce musí mít u člověka své místo. Nejde ji něčím nahradit.

Protože člověk nezná často cenu a povahu práce a činnosti, proto nehledá své štěstí v práci a činnosti, nýbrž v "životě" mimo ni. Zatím je to jediné práce a činnost, která dává člověku mož-

nost uplatnit se. Zábava a odpočinek jsou nutné jen proto, aby člověk nabyl znovu sil a mohl se věnovat zase svému dílu. Práci člověk uskutečňuje sebe v díle, přenáší své energie, své schopnosti a svou duši na dílo a tak tvorí.

Tvořivá práce oblažuje, právě proto, že člověka mění a zdokonaluje, že přispívá k vývoji života. Každý člověk má být na svém oboru tvořivý, nesmí se spokojit jen prací a činností, která jen udržuje život nebo stav věcí. Pouhé udržování života a věcí nepřináší nikdy radost a vědomí, že se člověk uplatnil podle sil a vloh. Ideálem práce je, aby byla tvořivá. Alespoň výsledek práce musí znamenat ovoce upotřebené životní síly a prostředek vývoje a vzrůstu, příspěvek k blaženosti vlastní a jiných lidí. Život lidský je úže vázán společenstvím a jinými. Čím je větší společenství, pro které člověk pracuje a tvorí, tím větší blaženost. Čím větší a vyšší hodnoty vytváří, tím více se stupňuje blažené vědomí uplatnění sebe a života pro něco nebo pro někoho. /Mechanické a pasivní práce nedají samy sebou ani radost ani nepřispějí k vědomí uplatnit se, leč nanejvýš, že z ovoce takové práce se živí na př. rodina. V tomto poměru k rodině i taková práce má na sobě něco z tvořivosti./

Každá práce a činnost musí být výrazem celé osobnosti lidské, má-li být vážná a tvořivá. Všude se má uplatnit i tělo i duch.

I práce má svou celistvost a úplnost a úplnou práci získává i člověk na své úplnosti. Je tedy nesmírný omyl životní hledat radost ze života a štěstí mimo činnost a mimo práci. Hra a odpočinek nemají smyslu, leč jen v poměru k práci a činnosti. Lenost není princip života. Život je nepřetržitý průběh a proto vše, co zdržuje průběh životní a projevů životní, je škodlivé a ubíjí život. Nejvíce ubíjí nuda.

Každá práce a činnost životní vyžaduje vypěstovanou zdatnost nebo alespoň přípravu, již se nabyvá zdatnosti. Člověk je přirozený pramen duševně-organické energie a aktivity, zdatnosti a rozvoje v ní nabývá. Činnost a práce se dělí na povšechnou a speciální.

Povšechná záleží v pracovních předpokladech t.j. v přípravě na životní činnost a práci. Člověk v každém oboru pracovním zůstává člověkem a proto musí žít jako člověk.

Život je činnost především rozumu a vůle, t.j. duchovní části člověka. I citový život se má zušlechtit a oduševnit, má-li být lidský. Proto každý člověk potřebuje určitý stupeň vzdělání, poznání, rozhledu a orientace duchovní. Kulturní činnost je společná všem; člověk má nárok na duchovní bohatství. V této činnosti, každý podle stupně na který stačí, se lidé sjednávají, aby si rozuměli.

Rovněž výchova vůle, charakternost, duchovní síla jsou společné předpoklady k dobré práci a k vyplnění životních úkolů. Duchovní život i náboženský vytváří jednotu ve společenství lidí.

Speciální práce je odborná. Odborná činnost má svůj vlastní obsah a raz a touto prací se každý připojuje buď k určité skupině lidí pracujících v tomtéž oboru nebo stává se tvořivým jedincem ve svém oboru a tak přispívá svému oboru a skupině. Speciální práce má své předpoklady odborné přípravy a dává člověku možnost prospět jiným a uplatnit se podle svých vloh a dispozic vrozených.

Z obojí práce jak povšechné tak speciální roste a prospívá celek lidského společenství, vzrůstá blahobyť a soudržnost lidská.

Čím jsou dělnické vrstvy kulturnější a jemnější i duševně a odborně připravenější na práci, tím více lidé vzájemně splývají v lidském společenství. Odbornost lidí rozděluje, povšechná činnost duchovní je spojuje. Každá dobrá práce a činnost životní má své předpoklady v člověku. Měli přinést štěstí a obveselovat člověka, člověk musí mít duševní dispozice, musí být objektivně dobrá, t.j. svou podstatou a musí mít ráz sociální.

Práce nesmí být jen osobním rozmarem nebo hrou nebo prostředkem k zapuzení dlouhé chvíle a nudy životní. Proti práci jako diletanství a rozmaru je třeba vnitřního sklonu k práci, lásky k dílu a porozumění propracovaného, odborného nebo povšechného podle druhu práce. Osobní vztah a poměr k práci zařazuje člověka do skupiny povolání a oboru. Tak vzniká přirozené třídění pracovních oborů a stavů. Společnost i jedinec mají povinnost podporovat přirozené včleňování mladých jedinců do pracovních stavů a připravovat je ke zdatné práci a k tvořivému dílu.

Nádenictví t.j. odborná nepřipravenost na žádný pracovní obor, člověka ponižuje. Takový člověk jakoby neměl svého nadání nebo vloh k určité práci a proto nemůže být ani šťasten ani užitečný společnosti. Objektivní ráz práce záleží v dobrém vykonávání díla, v dovednosti a velikosti díla, které dovede vyrábět připravený jedinec. Dobré dílo se liší od náhražkového svou poctivostí, ryzností a jinými kvalitami.

V umění jde i o umělecké kvality krásna. Sociální ráz práce záleží v tom, že člověk přirozeně patřící do společenství lidí, pracuje pro jiné, pro rodinu, pro město, pro vlast a stát. Práce pro jiného dodává pracujícímu vědomí užitečnosti a uplatnění a zároveň zvyšuje kvalitu, na př. lásky, porozumění, soudržnosti, velikorysosti, kárakternosti atd. Člověk je přirozeně veden k tomu, aby se sdružoval a žil s jinými. Ze spolužití a z přátelství a vzájemné podpory plyne zase velké štěstí pro jedince. Sobecké obrácení do sebe nemůže nikoho uspokojit. Člověk sám sobě nestačí, jeho štěstí je přesažné, transcendentní/. Potřebuje jiné lidi k lidskému životu a k svému štěstí a blahobytu. Sociálním rázem práce každý prospívá sobě i společnosti. Sociální poměr k práci se nesmí ztotožňovat na př. s kapitalistickým řádem, kde dělníci pracují pro silnějšího jedince, při tom však silnější jedinec kapitalista zneužívá pracovních sil pro svůj zisk a pracovní třídu uměle udržuje v menší úrovni života duchovní i hmotné. Zákon zisku znehodnotil práci i člověka a zneemožnil štěstí z práce vzrůst blahobytu pracujících. S pracovní třídou byla nutně spojena chudoba a opovržení. Ani mnohé jiné systémy neřeší správně tento sociální ráz práce. Systémy jsou potud chybné, pokud nepomáhají k rozvoji duše i těla organickým vzrůstem. Organický vzrůst znamená zachovat a podporovat všechny přirozené předpoklady, aby člověk byl připraven na práci a vybaven duševně i tělesně, aby mohl pracovat odborně podle svých vloh a nadání a tak aby přinášel užitek sobě, poměrným blahobytem, i společnosti, dobrou práci a dílem. Toto hluboké pojetí práce osvozuje člověka, dává mu nárok na celý lidský život nejen hmotný jako ve starém socialismu, nýbrž i duchovní. Při tom ponechává člověku přirozený a zdravý nárok na poměrné, nikoliv neomezené vlastnictví.

S M Y S L P R Á C E .

Schopnost k práci byla dána člověku, aby se sám zúčastnil na udržování a rozvoji lidského života. Proto Bůh mu dal rozum a svobodnou vůli, aby mohl tvořivým způsobem zasahovat a jakoby pokračovat na tvořivém díle božím. Po této stránce je práce a činnost zdrojem radosti a štěstí. Tvořivá síla lidská vytváří hmoty řádu kulturního a řádu civilisace. Civilisace znamená rozvoj hmotný, kultura vývoj lidský, duchovní. Život lidský vyžaduje obojího řádu. Hmotný rozvoj civilisace plní člověku požadavky plynoucí z jeho hmotné stránky. Civilisace se nesmí stát nehražkou za požadavky duchovní, protože tím člověk utrpí. Materialistický socialismus stejně jako kapitalismus zavinil neštěstí člověka tím, že člověka podřídil hmotě. Tím se rozšířil mezi lidmi poměr nelidský, výdělečný, poměr hledání zisku, jedinou hodnotu peněz. Hledá se všude zisk. Silnější jedinci, zvláště v kapitalismu, uplatňovali poměr zisku a z dělníků, jimž práce byla placena jen nepatrně, vznikali chudí lidé, proletáři. Důsledek kapitalistického řádu, t.j. hledání největšího zisku pro silnějšího jedince, je chudoba /neuperismus/ a opovržení pracujících tříd a tím i opačná nenávisť dělnictva k jiným majetným třídám. Kapitalismus ponižil člověka, udělal z něho nástroj zisku.

Socialistický materialismus zasel i mezi pracující lid zá-
sadu života pro tuto zemi, /nejvyšší hodnota je smyslové užívání života./ Proto v dělnictvu, které má jen své ruce a svou energii k udržení života, se rozmohla hrůzyplná duchovní bída. Situace proletářů je tedy vrcholně zlá po stránce hmotné i duchovní, mravní i náboženské. Velký stupeň kapitalistické civilisace způsobil hluboký úpadek pracujícího lidu. Práce dostala ráz opovržení a ponižení. Starý socialismus budil v pracujícím člověku lidské vědomí, ale zároveň ho ponižoval na úroveň materialistickou nelidskou. Zdánlivý rozvoj civilisace, jímž moderní život oplýval přepýchem, malicherností a zbytečností, způsobil ponižení dělníka a proletáře, který trpí méněcenností před společností a chudobou. Kultura znamená rozvoj ducha nejen po stránce myšlenkové a umělecké, ale znamená i kulturu srdce a charakteru. Upadlo tím lidství, znehodnotil se člověk podle vyšší stránky, upadla mravnost i náboženství. Hodnoty duchovní byly znehodnoceny nebo zanedbávány a vyhlazovány. Kultura povznáší člověka na vyšší úroveň duchovní, mravní, náboženskou, dává mu rozumět krásu, dobrou a pravdu. Proto každý člověk potřebuje mít podíl na kulturním životě. I dělník má právo na vyšší úroveň duchovní, na lepší vlastnosti charakteru, na jemnost citu, na čest, na život náboženský a mravní stejně jako na vyšší úroveň hmotnou. Mezi předpoklady dobré práce a štěstí z práce patří kulturní povzněšení a zároveň odborná příprava na práci. Dosáhne-li se všech věcí, které podporují práci, pak práce zušlechťuje, ať je jakákoliv. Bůh dává každému člověku jiné sklony a schopnosti a proto každý má od přirozenosti vlastní náklonnost k určité práci. Lidi nelze třídit na rovné nebo nerovné jako lidi, protože v každém člověku je důstojnost lidská a podobnost Boží, ale zase všim právem se třídí lidé přirozeně podle svých vloh a schopností a podle vypěstovaných vlastností a podle získané zdatnosti k práci na různé skupiny podle zaměstnání. Cílem každé pracovní skupiny je společná snaha o dosažení kvalitních výsledků práce a tím i radosti a dostatečné odměny za práci, aby tak se šířil poměrný blahobyt v každé skupině. Skupiny navzájem

zase musí býti ve spolupráci pro společné blaho celku, nikoli proti sobě. Není ideálem ani princip konkurence ani protiklad a nenávisť mezi pracovními skupinami. Nenávisť a snižování se nedosáhne vzájemného soulaďu a tím trpí organismus národní a státní. Ideálem je spolupráce všech jedinců v téže pracovní skupině, k níž patří jak dělníci tak vedoucí a úřední pracovníci, tak také zaměstnavatelé. Zaměstnavatel, inteligent pracující v tomtéž oboru, řemeslník, úředník i dělník jsou nutné součásti v zaměstnání a každý svým způsobem pracuje na zdárnosti celého podniku. Každý podnik je relativní celek a je vázán spoluprací na jiné celky téhož zaměstnání a pak na větší celek na národ a stát. Ideální poměr by byl dokonale dosažen, kdyby celý pracovní kolektiv v jednotlivém podniku byl majitelem podniku s poměrným právem na zisk a spravedlivý, rodinný plat. Jednotlivé kolektivy menší by měly být vedeny a kontrolovány vyššími kolektivy odbornými, aby se odstranila konkurence a nastala spolupráce. Každému zdatnějšímu jedinci v kolektivu musí být dána možnost iniciativy a tvůrčí práce a odměny za lepší a kvalitnější výkon a výsledek. Není křesťanská ani lidská akordní práce, protože vyčerpává síly člověka. Pracovní poměr mezi zaměstnavatelem a dělníky nemůže být ponechán na libovůli silnějšího jedince. Celý kolektiv jako majitel tvoří zaměstnavatele i zaměstnance. Tak dosáhne dělník i úředník i inteligent poctivé základny a hmotné existence, nejsou ponechány rozměrům a chtivosti zisku jedince a mají možnost povznášet sebe i po duchovní a kulturní stránce. Práce tak nabývá svého plného smyslu a dosahuje se jí přirozených cílů vlastních /t.j. každý pracovník může živit svou rodinu a věnovat se i kultuře ducha/ ale i cílů společnosti /blahobyt a kvalitní výsledky práce, kvalitní zboží/ a rozmnoží se radost z práce.

Toto nové chápání práce dává nové vidění života a sociálního postavení, otevírá lepší poznání člověka podle jeho pravé hloubky a dává vidění problémů života a společenství a tím se učí člověk sám přemýšlet, uvažovat a řešit problémy a těžkosti. Z dobrých předpokladů plyne i dobrá práce. - Slova mluvící o sociálním postavení lidí nesmějí býti povrchní a lehkomyšlná. Tak se nikdy nedojde k jádru života a práce, musí to být slova pravá, aby se jimi formovali mladí lidé, občané, pracovníci a křesťané. - Úkoly a práce jednotlivých lidí i skupin budou vždy rozdílné, ale to znamená nutnost třídního boje. Všechny lidi i skupiny sjednocuje Kristus jako lidi a křesťany v jednotě ducha a bratrství. Ze synovství Božího vzniká největší bratrství života a spolupráce. - Život je před námi jako povinnost práce, ale zároveň jako aktivita, která zdokonaluje člověka a jeho charakterní vlastnosti, /viz toho, že žije a pracuje nejen pro sebe, ale i pro druhého, nabývá altruistické lásky a kvality velikosti ducha i srdce. /Prací se osobnost lidská i uplatňuje a rozvíjí, zvláště tam, kde je mu dána možnost iniciativy. - Práce zvyšuje. Má-li na sobě práce ráz unavy a tíhy, je nutné, aby člověk tíhu překonal a unavu a těžkost mu řeší Kristus, že i tíha a těžkost prospívá a tříbí duši člověka; člověk se očišťuje a ve spojení s Kristem tíhou svého života zadostičíni za své hříchy, vítězí sám nad sebou a tak převládá v člověku duch nad hmotou. - Křesťanství si přisvojilo práci v nejlepší významu. Jiné systémy, jak jsme viděli, práci znehodnotily a tím i dělníka.

D ě l n í k .

V sociálním životě povolání dělnické je hospodářské a pomáhá společnosti, aby mohla zadostičit svým potřebám hmotným. Dělník převážně pracuje na ukojení hmotných potřeb lidí. Jeho práce není vý-

hradně tělesná, je v ní i mnoho z duševního světa, zvláště v průmyslové práci nebo v tvořivé práci v každém oboru, přece však cílem je ho práce je hmotný rozvoj společnosti. - Dělník má však nejmenší stupeň pracovní svobody. Ta se řídí podle pracovních prostředků. Má-li kdo vlastní pracovní prostředky výrobní, je svobodnější ve své práci než ten, kdo jich nemá a má jen holou pracovní sílu. Je odkázán na jiné. Dělník je tedy pracovně nesvoboden a závislý na jiných. /Kapitalismus zneužil této závislosti lidí s holou pracovní silou na majitelích výrobních prostředků k tomu, že ztlačoval mzdy dělníků pod úroveň. /Postavení dělníka je tedy horší než na př. u rolníka nebo obchodníka nebo u řemeslníka, kteří pracují na svém a ve svém.

Proto za takových okolností dělnická práce byla považována za nižší a k ní se družila chudoba a bída jako nutná družka dělnických rodin. Inferiorita hospodářská se spojovala s celým kolektivem dělníků a tak dělnický stav prozrazoval sociální chorobu. Široké vrstvy pracujícího lidu neměly ani to nejpotřebnější, aby mohli žít jako lidé po stránce duševní i tělesné. Dětem dělnických rodin se nedostávalo náležitého výcviku a přípravy na životní práci a tak se pokračovalo v šíření méněcennosti dělnické vrstvy. Méněcennost se zvyšovala nedostatkem výchovy a pracovní zdatnosti a tak se zvětšovala a chudoba se stala jejím typickým rysem.

Není to vývoj podle přírodních zákonů a z nutnosti, je to zavinené systémem, který bludně udržel dělníka nízko v jeho duševní i hmotné bídě, aby nenabyl plného vědomí své lidské důstojnosti a svých práv. Dělník se nedostal k tomu, aby měl svůj životní normál. Tento stav se zvýšil ještě jinými nepříznivými okolnostmi v dělnické životě. Do jeho středu zasáhly různé sociální ideje a představy, které vytvořily duševní situaci dělníka velmi nepříznivě a tvrdě zaostřenu proti jiným vrstvám spoluobčanů. Mentalita dělnictva je téměř nesmiřitelná. I vnější a jiné podmínky na př. špatné byty, v nichž nemohl dělník najít po práci domov a radost z rodiny, nízká úroveň v sebevýchově, špatné zdraví vlastní i rodiny, neblahé okolnosti pro mravní život, to vše zasáhlo hluboce na utváření dělnické duše a charakteru. V dělnickém světě jakoby se ztratily hodnoty všeho druhu, sociální i mravní, umělecké i náboženské, dělník byl odsouzen k živoření. Takové podmínky k práci nemohly způsobit, aby dělník nacházel štěstí a radost v práci a rodině. K pochopení pracovní situace a k možnosti spolužití lidí navzájem není možno přezírat tuto situaci dělnickou. Pochopení k dělnické situaci byl a je vesměs nevědecký a romantický, nahlídl se až k jádru všech okolností, které zavírají zkázu a často až zvířecost života. Je marné poučovat dělníka poučují-li ho lidé, kteří mají všechny hmotné i duševní podmínky k životu a nemohou se vžít do pravé situace jeho života. Prostředí, v němž se dělník pohybuje, ubíjí poznanou pravdu a znemožňuje její uskutečnění.

Zásah na zlepšení dělnické situace se musí týkat nového prostředí a okolností životních. Vytvořit v dělníku novou mentalitu, vyšší a duchovněji, zasáhnout do prostředí pracovního, do mravní a kulturní úrovně, vrátit a pomoci mu k lidským právům sociálním a jako základ všeho je třeba povznést dělníka do jednoty bratrství v Kristu novým, hlubším křesťanstvím.

SITUACE DNEŠNÍHO MLADÉHO ČLOVĚKA.

Mladý muž píše o svém vnitřním životě: " Jsem ten nešťastný básník ", který chtěl být básníkem a jemuž věčné chtění se už asi stalo osudem. - Nedostatek vůle se mi sotva kdy podaří smazat. Někdy

se mi zdá, že jsem učinil krok v tomto směru, někdy opravdu jedním rozhodně, ale to je jen tvrdohlavost a svéhlavost, pevné rozhodnutí organicky spjaté s řádnou myšlenkou, nikdy. Ale to není, myslím, jen má chyba : jsme asi všichni takoví.

A nejhorší je to, že my si tento poměr zachováváme i dále, nejen k životu, ale ke všemu. To mrzuté pokrčení ramen je dnes výrazem naší bezradnosti. "

Všimněme si několika bodů, v nichž se odráží dnešní duchovní situace mladých lidí, kde je třeba zasáhnout, léčit a pomáhat apoštolskou akcí. Věčné chtění a neústatek vůle, místo tvrdohlavost a svéhlavost, žádný řád t.j. chtění spojené s myšlenkou. Nemají ideálů ani cílů, nemají opravdového poměru k ničemu, bezradnost. První bod práce je nutnost nově zdravě orientace. " Finis est primum in intentione."

Píše týž mladý muž : " Znal byste lék proti malosti, proti pochybování ? Pochybnostmi se dostávám do bolestí, kterými rosteme nebo upadáme /to jsme my/ do malosti a lhůstivosti. "

Velké události dneška, místo aby vedly člověka k velikosti ducha, stávají se příležitostmi k úpadku a malosti.

Lék proti malosti i proti lhůstivosti je poznání cílů a smyslu života. Orientace je možná jen z poznání smyslu. Všechno má v člověku a v jeho životě velký smysl. Naučit se znát a poznávat i jiné velké smysly dění a života podle největší hloubky a moudrosti z filosofie a theologie. Smysl života je poznatelný přirozeně a nadpřirozeně z Krista. Obojí poznání se doplňuje. Bez velkých výhledů až do věčnosti by zůstal život jen " tragickou " existencí. Prvek tragiky je překonatelný Bohem v člověku a člověkem silným a zdravým z Boha. Kristus Bůh-člověk je nejen vzor, ale i Vykupitel, spravuje vše, obnovuje vše, posiluje vše, oživuje vše, tvoří nového člověka. Dává základ jeho mysli i jeho vůli. Uzdravující poměr ke Kristu je základ nového života a nové síly člověka. Tyto nové síly je třeba rozvinout : mysl soustavným poznáním a vyřešením životních otázek, životního řádu. Řád je poměr k cíli. Je třeba znát cíl každého životního projevu, každého chtění, myšlení a citění. Naučit se i jiné řádu života, t.j. poměru k cílům.

Mysl pravdě, vůli dobru, citu intenzitě zdravé a ušlechtilé, aby byl podporou činu a práce.

Životní řád znamená vnitřní harmonii a vyrovnaní, kde cíle převládají, prostředků se používá k dosažení cíle, ne naopak, aby prostředky byly cílem. Je třeba znát prostředky a učit se volit vhodné prostředky k cíli a tím se naučit užívat svobodné vůle. /*Facultas electiva medicorum in ordine ad finem.*/

Negativní činnost je už v tom, když by někdo bránil špatně četbě, ničil hloupé, polovědecké, nepřesné knihy, které vnášejí více životního zmatku a rozkládají řád.

Positivní práce vyžaduje pravý opak, nejen četbou, nýbrž i výkladem. Orientační knihy jsou na př. Maritainova Kultura a náboženství, Chestertonovy knihy, Sertillanges : La vie intellectuelle a j. Učte se číst a studovat soustavně a veďte k tomu i jiné výkladem, když sami nemají k tomu možnost. V tom záleží orientační práce. Mnozí podle nadání a schopností jsou povinni i psát články a knihy orientačního významu. V každém oboru soukromého i sociálního života je třeba orientace a vytváření nového myšlení, správných idejí, místo ideologií.

Pozná-li člověk cíl, zůstává druhá obtíž, volit si vhodné prostředky a užívat jich. To znamená život samostatný. Samostatnost vyžaduje vědomí odpovědnosti a povinnosti; vědomí užitečnosti každého jedince a jeho schopnosti. Co vše dopodrobna vyžaduje vypěstování vědomí své užitečnosti, životního postavení a jeho důležitosti, vědomí odpovědnosti a povinnosti? V tom je vlastně vše: výchova k práci, výchova k jinému, dívce nebo chlapci, k rodinnému životu, k národu a státu. Před každým poměrem je třeba charakterní vědomí odpovědnosti a povinnosti. Je třeba zbavit mladé lidi falešného pojetí svobody jako nevázanosti. Nevázanost ničí osobní život a síly, rozleptává a kazí vše, co je pevného, říčí i autoritu. Proto dnešní mládež nerada slyší o vázanosti, má falešný předšudek z domu nebo ze školy proti kázní a řádu. Nezná krásu kázně. Proto další krok práce obecné je v tom, že se rozšiřuje pojetí a provádění kázně v rodině, ve škole, v osobním jednání, všude. Kázeň je zlaté slovo a má zlaté ovoce života a jeho duchovní síly. Kázeň v sexuálním životě, kázeň v zábavách, ve slasti atd. Ke kázní je třeba vést tak, aby se objevila jako nutný prostředek, ne jako cíl; nesmí býti smutná ani tyranická, nýbrž veselá a životní.

Kázeň lze podporovat smyslem pro čest. Čest je výsledkem sebevýchovy t. j. mravních hodnot. Předpokládá kázeň, pevnost, stálou rozhodnost, velkorysost a jiné mravní a charakterní vlastnosti. S těmi je člověk v dobrém poměru k povinnosti a práci. Na čestného člověka lze spolehnout. Čest je hodnota, které vědí a přitahuje mladé lidi. Naopak mládí dá přednost cti před bohatstvím. Na této základně je možné velmi mnoho pracovat mezi mladými a připravovat je na budoucnost a čestnost v každém ohledu, v lásce, v práci, i v sociálním životě k národu, ke státu atd. Je třeba znát a rozšiřovat zásady cti, oproti dnešnímu falešnému pojetí cti a hrdinství ve zlu, ve špatném životě, v předčasných úkonech dorůstající mládeže ať už sexuálních nebo jiných. Čest je spojena se statečností a rozumnou odvahou, nikoliv s dobrodružstvím. Čest je odraz každé ctnosti a ušlechtilosti; větší čest je spojena s větší námahou a s větším dílem. Čestné je však konat i denní práci tak, jak to vyžaduje povinnost.

Čestná musí býti láska a známosti t. j. podložené opravdovostí, hlubokým porozuměním věci o jakou jde, předpokládá silnou osobnost.

V pomoc druhým je třeba zdůrazňovat, co je čestné téměř na každém kroku. /Upřímnost, boj proti lži, otevřenost, boj proti pokrytectví a zevnějškovosti, proti pozérství a naučeným frázím, proti špatným heslům, proti prázdné módě v mluvení nebo v chování, proti zevnějškému nátěru atd./ Tak se získá značnější situace vnitřní, když zlato nabude ryzosti zlata a když přimíchané prvky do života nebudou svůj názv a budou odhaleny jako falešné pro lidský život.

Vlastně je patrné, že pracovat sociálně na prvním místě člověka předělávat ranového jedince, na osobnost, která stojí před každým útvarem sociálním jako nutný předpoklad.

Z osobnosti pochází jednání a práce. Práce a činnost je taková, jaký je jedinec v sobě. Je dobrá nebo špatná podle osobnosti. Kvalifikace činnosti práce a jednání pochází už ze smýšlení lidského, z dispozic vnitřních, z poznání a uvědomění sebe, svých cílů, z poznání, co je dobré pro společnost a pro jiné a pak teprve z provedení činnosti samé. Provádění samo má znova své obtíže, naráží na překážky a to jak objektivní /nesnadnost díla, velikost, jemnost, uměleckos /tak subjektivní /nevytrvalost, lenost, ménlivost, odpor, sympatie atd./

Subjektivní obtíže splývají s charakterností a osobností. Je-li kdo charakterní, nedá se odvést od díla a práce. Objektivní obtíže

předpokládají zdatnost pracovní a přípravu nutnou k dílu.

Přicházíme k principům, které stanoví JOC o péči a pomoci, která je potřebná pro zdatnost fyzickou /zdraví/ i pracovní/odborné školení na práci a odborná porada ve volbě povolání, odborná výchova fyzickoduševní. /Vždy se zapomínalo na výchovu odborně-duševní, hlavně na tuto druhou část. Duševní předpoklady nebyly respektovány. Záleží na dalším vývoji, aby jedinec byl brán v úvahu jako nesmrtelná duše, která má svůj život a své touhy, své požadavky duševní. Bez tohoto zřetele na duši ocítají se mladí ve vnitřní roztráštěnosti. Hodnoty jednoho řádu nemohou být proti hodnotám druhého, vyššího řádu-

Z přípravy na zaměstnání a tedy i ze školy je třeba odstranit vše, co boří hodnoty ať mravní nebo náboženské. Věda musí postupovat věcně, střízlivě, bez fantastických předávků, a bez rozhodčího vlivu na vyšší řád věcí a skutečností, na jehož řešení svými metodami nestačí. Přírodovědec jako odborník nesmí rozhodovat o náboženství a mravnosti, stejně jako nemůže mluvit do lékařství, není-li lékařem. Je třeba vylučování ze vzájemného života škodlivců a nepoctivých zasaňů; je třeba aktivního boje proti nim všeho druhu, písmen, mluvením, hesly atd.

Jenom tento hlubší základ zbaví mladé lidi předčasné skepse k hodnotám duchovním a zbaví je trýzně pocházející z pochybností. Jednotný postup je předpokladem všeho, co lze dosáhnout.

Skutečný život hodnot zachrání mladého člověka před věčným chtěním, pocházejícím spíše ze snění než ze skutečného běhu. Hodnoty jsou ideály, chtění je začátkem jejich uskutečňování, cit a nadšení jsou podporou aktivity, která uskutečňuje hodnoty a životní, jednotný řád. Jednotlivosti tohoto řádu ukládají všestranné rozvíjení přirozených vloh a schopností. Řád odstraňuje desorientaci a bezradnost, uskutečňování řádu pěstuje vůli a pevné rozhodování, pomáhá k volbě prostředků k dosažení cílů, osvobozuje člověka podle zákonů kázně a převahy duchovního řádu nad hmotným, dává všem věcem i projevům životním své přirozené místo, zjednává harmonii. Pravý charakter a vypěstovaná inteligence rozlišuje mezi důsledností v provádění toho, co je správné a dobré a mezi tvrdohlavostí a svéhlavostí, která chce prosadit své za každou cenu, bez ohledu, zda je to rozumné nebo ne, zda to znamená rozvoj, pomoc nebo jen sobecké zadostiučinění a ješitnost.

Místo nervosy a hypochondrie - duchovní síla a orientace,
místo snění - p ř e m ý š l e t ,
místo planých tužeb - č i n y ,
místo sentimentality a pesimismu - r a d o s t z životní
práce a z tvořivého díla,
místo tvrdohlavosti - k a r a k t e r a pevná vůle,
místo bezradnosti - ž i v o t n í ř á d a skutečnost,
místo dobrodružnosti a nepoctivosti - s m y s l p r o
č e s t .

C E L Á A R O Z D V O J E N Á O S O B N O S T .

Jak člověk jako jedinec tak společnost každého druhu má mít svůj vlastní charakter, svou originalitu; jinak se stane jen nádobou malicherných projevů a sklonů, společnost pak semeništěm budoucích buržoá. Tento požadavek je základní pro každé životní zaměstnání a pro každý druh společnosti. Bez vlastního charakteru lidé jsou neurčití, nespolehliví, myslí nevládně, jednají nevládně, jsou neúčastní na díle, ale za to na sobě samých jsou dokonale zúčastnění. V děl-

nickém světě lidé bez vlastního charakteru pracovního jsou ubozí nádeníci nebo příležitostní dělníci. Jejich možnost a situace duchovní i hmotná je nejmenší. Nevlastní nic než své ruce jako výrobní prostředky a jsou vázáni na jiné, silnější.

I v práci jiných tříd lidé bez vlastního charakteru jsou neúčinní a pasivní. Jsou závislí na jiných. Neucelené osobnosti, nestojící úplně za svým dílem a celou životní energií, nemohou nic spravit, za ničím nemohou stát, nic uvést do správného běhu. Neucelenost vzniká z toho, že se osobnost nevypěstovala podle duchovní stránky. Jen duchovní je pevné a věčné, co je hmotné je střídavé, nejisté a potenciální, pasivní. Duch formuje. Hmotnost je principem nepoznatelnosti věci, duch formuje a oživuje hmotu, takže vše i hmotné dostává svůj ráz a řád z ducha.

Nevidět duchovní oblasti v lidském životě a ve společnosti lidské znamená uvést všechno lidské jednání do područí fyzické sebezáchovy, do hmotné oblasti a vytvoří se materialistický boj o život a v celku nesmírný zmatek. Věda bez ducha dávala vědeckou sankci tomu, co měla potírat.

Byla zeslabena síla duchovní, determinace jak v osobním životě, tak v životě sociálním. Důsledky sociální známe. Dostaly se do popředí zájmy hmotné a závislé na nich se stvořily ideologie pro každý obor pravdy, dobra i krásna. Všechno je bez ducha a proto zmizela duchovní formující síla, dávající tvar dílu i jednání lidskému a tím i životu. Kam se dostala pravda? Byla nahrazena lží. Kam se dostala mravnost? Byla nahrazena nemravností, slabostí, hříchem. Kam se dostala krása? Přecházela do surrealismu - zmatku duchovního, bez formy. Celá Evropa se dostala do všeobecného surrealismu, stala se neskutečná. Vášen zastoupila rozum. To je dění sociální.

Jak vypadá individualita jedince?

V životě jedince nabývá život rozdvojené formy. Navenek se zaujal postoj čili zevnějšek se hraje, nitro je jiné, smýšlení neodpovídá vnějším projevům, cit neodpovídá vnější afektovanosti, duše neoživuje vnějšek, slova jsou prázdná, chování je divadelní, uvnitř je pusto a prázdné, teoretický a praktický řád se oddělil, soukromý život a veřejný nebo vnější se znepráteleli, odporují si atd.

V teorii se leccos ještě připouští, ale praxe tomu neodpovídá, neprovádí se to, co se uznává nebo poznává jako správné. V každém projevu lidském je dvojitost, protiklad, disharmonie, nedůslednost. A tímto slaboštvím se lidé chlubí. Vychovatelé mluví, ale nečiní, lidé vědí nebo poznávají, ale neřídí se. Odděluje se nitro od vnějšího. Rozdvojenost osobnosti je dokonalá. Moderní život udělal z lidí schizothymní postavy.

Duchovní a regulativní síly byly vykážány ven z života lidského a nastupuje zmatek.

Je patrné, že rozdvojenost se týká všeho, co se rodí uvnitř a projevuje se navenek. Není síly vykonat čin tak, jak by měl být, jak jej člověk poznává, se věí důsledností. A to proto, že tkvíme úplně na tomto světě časoprostorovém; tlak nebo přítěžlivost reality nebo otročení realitě hmotné působí, že praxe života je jiná než chce duch, než určuje a vede duch. Moderní doba chtěla muže činu; čin se oddělil od vnitřního slova a stal se vnějším projevem.

Ještě více z vnějších projevů se stanovily normy života. O vnitřním životě se nanejvýš stavěly teorie o složitosti lidského charakteru, o lidských pudech, o dědičnosti a jiných vlivech, které utvá-

řeji člověka a jeho rozhodování, jen aby člověk nemusel nést sám sílu svého svobodného vnitřního rozhodování. Život trpí na nedostatek vnitřního rozhodování a na nedostatek vnitřního pevného člověka. Toužíme po vývoji podmínek, na kterých bychom se změnilí v lepší lidi, ale neuvážíme, že lepší lidé vytvářejí lepší podmínky, že je tomu naopak, než jak se to děje. Zmizelo zásadně vědomí hříchu nebo alespoň lidé se o to přičinují, protože takový element příliš spojoval člověka s nadpřirozeným světem. Proto mravní charakter pozbývá pevnosti absolutna a pevnosti Boží. Moderní člověk našel své alibi a utápí se v novém běžném smýšlení a proudění života. Zatím co technická stránka se zlepšila, nemůžeme říci, že by se jí užívalo s větší odpovědností, že by bylo vůbec více odpovědnosti a schopností k ní. Mravní normy se staly tak objektivní, že se na ně člověk dívá jako na pouhé *quaestiones facti*, nikoliv na *quaestiones iuris*. Psychologické a sociologické vysvětlování svědomí /v pozitivismu nebo u prof. Blány / pomohlo znamenitě k tomuto pouhému objektisování mravních norem.

Na druhé straně stojí pevně i mravní řád a normy i svědomí i duchovní hodnoty i náboženství. Lidé dotčeni a přetvořeni tímto hodnotami staví na absolutnu a žijí z něj.

Jiní se nedostávají za okruh a meze svých požadavků tohoto světa a tohoto života. První žádají naprostou čistotu srdce, druzí žijí z hříchu.

Co má větší vliv na člověka a větší pávab? Je nutná v osobním životě rozlučka a rozpor mezi těmito dvěma poli?

Dnešní situace lidská zase více ukazuje na nutnost a na přednost duchovního nad hmotným, na podřízenost hmotného, na poslušnost a vázanost hmotnému duchovnímu, na hodnotu klidu a pokoje a vyrovnanosti, jednoty a harmonie celého člověka. "Kdo chce za mnou přijít, zapře sebe sám ..."

Převaha ducha nesmí otročit hmotě. Pak se stane člověk ucelencu osobností.

Slabosti vůle se vyjadřují moderními slovy na př. 1: že je člověk impulsivní. V impulsivní činnosti se zmocní člověka představa, kterou nedovede ovládnout a vyvolá dynamiku citů a vášní.

V jiném případě představa zabraňuje činy, činí člověka neschopným, jakoby vůle vůbec neměla účinnosti, je příliš slabá. Je jakoby přelomeno přirozené spojení mezi představami a činem, mezi inteligencí a vůlí, mezi cílem ušlechtilým a mezi uskutečněním, které je opačné. V takovém případě představa nebo idea nedostane se dále než k polo-rozhodnutí, stává se neúčinnou touhou, nikdy nebo zřídka plným rozhodnutím, zatím co jiné představy a idee mají plnou účinnost. Oproti tomu jasné vědomí jediného dobrého činu vykonaného může předělat charakter; takový čin se zapíše do duše s plnou radostí, z níž se stane střed a k němu se obrátí všechny ušlechtilé city ...

Rozpor v duši lidské není nutnou součástí lidské osobnosti. Moderní život se s tím téměř smiřoval, že život musí být rozpolcený. To není podle zákonů lidské přirozenosti. V duši lidské je přirozená zákonitost podřízenosti. Nižší stránka má být vedena a má být podřízena vyšší. Rozum poznáním cíle a smyslu orientuje vůli, aby jako duchovní schopnost dobra šla za pravým a ne zdánlivým dobrem a cílem; vůle pak má hybný vliv na všechny ostatní projevy a schopnosti v člověku; může jich užívat k svému cíli, t.j. k cíli celého člověka a celého života.

Slabost vůle nikoho ~~ne~~omlouvá ani nezabavuje odpovědnosti. Svobodná vůle je duchovní schopnost a síla, která determinuje rozhodování a vede k činům přes všechny překážky a slabosti, ať už pocházejí odkudkoliv.

Není možné dělat z člověka patologického jedince, kterého determinují nálady, pudy, vášně, dědičné vlastnosti a vnější okolnosti. Proti všem těmto věcem stojí člověk s vědomím sebe, svého duchovního "já" a s vůlí určující podle svobodného rozhodnutí kroky a činy života.

Kdyby byl člověk úplně determinován jakýmkoliv činitelem a ne svou vůlí, nebyl by člověkem, scházela by mu svobodná vůle a zodpovědnost. Všechny okolnosti dávají člověku své popudy a pohnutky k jednání, ale posledním rozhodujícím činitelem je svobodná vůle. Čím je člověk uvnitř svobodnější, čím více se ovládá a sebe si uvědomuje, tím svobodněji jedná sám ze sebe. Tato jednotící duchovní síla vůle svou důsledností a rozhodností zbavuje člověka nezdravé rozdvojenosti osobnosti.

Profesionální život.

Všimnete-li si povšecchně přípravy na život a na práci, poznáte, že společnost lidská se dopustila v ní velkých nedostatků. Zdánilivě rozvinuté přípravné období moderní doby na život a na práci ve skutečnosti nic dokonalého nedávalo; byla to rozsáhlá zdánlivost. Z toho se rodila vždy mladá generace s odporem k práci, s nechutí ke vzdělání, nemající zákony života a štěstí.

Nedostatek psychicko-fysický se týká každého mladého člověka, u některého více psychický a u jiného více fysický, ale pravidelně obojí byl a je údělem a výbavou mladých bytostí. Zvláště krutě doléhá nedostatek osobního postoje, osobní síly, znalostí a duchovní zdatnosti. V člověku se vyvíjí spíše nedostatek a tím kritické chvíle od mládí od kritických 14 let, někdy i dříve. Zákony života vyžadují stálý postup a vývoj k rozvoji celku k dosažení účelnosti, praktický život pomáhá k opaku. Život není jen biologický souhrn reakcí, nýbrž jde hlavně o život vnitřní, duchovní. Zákony života se týkají "entelechie" t.j. úplnosti po každé stránce. Úplnost vyžaduje štěstí životní. Zákony štěstí: vědomí nedostatku všeho biologického. Neobranitelnost lidské duše - objectum universale. Blaženost je transcendentní. K podstatným prvkům štěstí se druzí i podmínky zevnější na př. dobrý poměr k lidem, přátelství, určitý relativní blahobyt, duchovní rozhled, možnost tvořivé práce a činnosti, práce a smýšlení pro jiného, t.j. sociální, duchovní činnost a radost, duchovní láska atd. Život lidský jinými slovy má své přirozené bohatství, má svůj rozsah možností a není-li poznán nebo dán celý do pohybu, trpí nedostatkem a nevyjadřitelným steskem, touhami a náladami atd. Duševně-fysický nedostatek v nejtělejší mládí si začíná svůj fyzický projev. Jeho důsledky jsou dalekosáhlé a nikdy nenahraditelné. Základy byly položeny špatně. Duše mládí je duší lidu a národa - jaké je mládí, takový bude lid. Jaké je mládí dělnické, takový bude dělnický lid, jaká je duše mládí inteligence, taková bude budoucí inteligence.

Inteligence hledá a tvoří ideje, dělnický lid je stráží a uskutečňuje, někdy je zachraňuje a obětuje se pro ně.

Krise moderního života, civilizace, kultury se týká celého

lidstva, proniká až do jádra člověka a tedy i celého člověka. Existence proletariátu dává zvláštní ráz a specifickou známku moderní civilizaci. /Duševně ztroskotaná inteligence se ráda řadí do řad proletariátu, i když hmotně tam nepatří; je to pseudo-proletariát./ Moderní život a průběh jeho hlavně sociální dostal výraz mas, pokud masy mají své hodnoty a své požadavky přeměně podle potřeb mas; ale pokud lze i mas zneužít, zvláště tajemné síly a septicí, které je soustředěno v masách.

Začíná tedy život kolektiva a jeho pohyblivost dynamická a neustálá. Vývoj /ne vždy progresivní/ sociální uvedl do pohybu masy; ideje ovšem, pro které se masy daly do pohybu, nebyly z duše lidu a mas, nýbrž odjinud. Kolektiv dostal nové vědomí, silnější než je vědomí jedince /často na úkor jedince-osobnosti./

To, co se stalo mezi proletariátem, že nabyl vědomí kolektivu a že si uvědomil sílu kolektivu, to se nestalo mezi inteligencí. Ta naopak svou krizi ztrácela víc a více kontakt spojitosti a jednoty a rozpadla se. Nelze mluvit o jednotě, o kolektivu inteligence, neboť inteligence si ani neuvědomuje spojovací body a možnost jednoty. Síla kolektiva je neznámá. Proto se inteligence družila do kolektiva. Síla kolektiva byla puštěna, ale nebyla vedena k pravému cíli, scházejí ideje, zeje prázdnota myšlenková i mravní, zmizely daleké a ideální obzory života a síla provádí své strašné, zmatené účinky. Bije prostě a vraždí, ničí, nelze ji použít pro stavbu řádu a sociálního společenství. Zneužití kolektivum přineslo ovoce zhouby, zmatku, smrti, ničivé krutosti atd.

Je patrné, že kolektiv musí dostat svůj pravý, autentický život a pohyb, musí se uvědomit velikost problémů a řešit je, potřebuje novou formaci mravní a sociální, potřebuje hlubší vědomí odpovědnosti a potřebuje ujištění a přesvědčení o úrodné spolupráci všech složek lidské společnosti, aby nastala toužebná obnova.

Soc. ve světě, uprostřed takové situace, není jen složka progresivní, naopak z masy povstalo vědomí, proto z masy se musí vytvořit nové vědomí obnovy a sice celistvé, mravní, civilizace, kulturní, náboženské. Soc. klade odpovědnost na dělnickou mládež /obdobně to platí i o mládeži jiných tříd/, aby vykonala kolektivní t.j. sociální úkoly, které jsou spojeny s lidským životem. Nestáčí úkoly osobní, člověk je podstatně tvor sociální. Z toho je patrné, že každý jednotlivec je vázán na řešení problémů a má přispět na řešení sociálních úkolů, a sice má znát problémy a úkoly, ale i metody a hodnoty sociálního života, aby nebyl překvapen tehdy, když bude postaven v životě před sociální a hospodářské úkoly a otázky.

Tyto otázky se nedají odloučit od otázek smyslu a cíle života, tedy nemohou být mimo křesťanství ryzí a pravé. Zdá se, že dnešní stav je takový, že miliony mladých lidí je bez odpovědi na tak důležité otázky a na životní úkoly.

Rozsah sociálního díla je velmi široký, je třeba působit všude; všude jsou lidé, všude je mládež a všude jsou nedostatky; všude se opovrhuje nejvyšším cílem lidským, t.j. ctí a slávou Boží, všude trpí duše nedostatkem duchovním, všude je ohrožen rozum a jeho rozhodování mezi dobrem a zlem atd. Není hranic, ani časových ani místních. Nelze stanovit hranice hmotné, proto všude a vždycky, v každém případě kde je řeč nebo kde jde fakticky o dobro a zlo, o zákony Boží a přirozené, všude je třeba mládí připravené k akci a k činnosti. Všichni mladí musí, mají povinnost se připojit, neboť jen tak se dosáhne účinného a rozhodujícího zásahu

do těch otázek, týkajících se životních úkolů. Jde nejen o mravnost individuální, nýbrž i o rodinu; jde o všechny otázky týkající se rodiny, jde o mravnost společnosti, o mravnost a duchovní úroveň stavu, t.j. : pracujících v určitém oboru, jde o mravnost a sílu národní, stavovskou, rodinnou a sociální. Sociální mravnost proniká vším lidským jednáním i hospodářským. Tam se pracuje na očištění definitivní lidské společnosti a všech jejích institucí, které založila pro kulturní a civilizační vývoj lidský. Lev XIII. nazýval tuto práci na svatosti práv lidských. Znamená to pozvolné vykoupení všech institucí. Život lidský je stálou a neomezenou službou a sice tak, že člověk je odpovědný a proto má povinnost aktivně se zúčastnit na povznesení civilisace /t.j. : uspořádání života hospodářského, hygienického, zdravotního/ a kultury /života estetického, mravního, náboženského./

Je třeba uvědomit si a připomínat lidská, hluboká práva a požadavky. Všechny instituce na př. musí být tak upraveny /sociální, hospod., atd., pedagog., školní/, aby byly pro jedince a jeho osobnost jako nejzákladnější předpoklad společnosti a pro rodinu, jako první buňkou společnosti. /Především soc. bojuje za správnou nauku o rodině, o správnou nauku povznášející pracující třídu dělnickou, týkající se její rodiny. Rodiny pracujících tříd nejsou ani zdaleka tak na výši, jak vyžaduje lidská důstojnost. To je povinnost soc. začít pracovat o tuto výsostnou věc. V ní je nová budoucnost dělnictva /jako lidstva vůbec/. S tím jsou spojeny sociální otázky vůči autoritě zákonodárné, která dává zákony o manželství, problému rodinné mzdy, bytu, práce vdaných žen. Každý mladý člověk musí chápat při vstupu do života tuto odpovědnou nutnost akce a bdělosti i nad tím, aby soc. pracoval, tím, že přetváří sám sebe, na přetvoření mravnosti a úrovně dělnické třídy. Ve jménu tohoto utrpení dělnické třídy jedná a připravuje soc. mládež k nové činnosti, která vybuduje nové lidi, oděné svatostí, aby se ukázala hluboká poctivost a možnost povznesení. Stavovská hrdost ! To vše dřímá v duších mladých; odtud musí povstát pojetí nového života, nová metafysika dobra. Soc. má být nositelem nového křesťanství, pronikajícího úplně duši, vytvářejícího dítky Boží, dědice věčného blaženství; aplikace této pravdy musí proniknout jedince, rodiny, národ, stát a celý svět.

Tato idea dobra a sociální poměru lidí navzájem má být uskutečněna :

1/ Přípravou na práci : V tomto bodě není mládež dost vedena a připravena na svpu práci ani duševně ani tělesně ani mravně, ani nábožensky.

Mládež odchází ze školy bez těchto příprav; není spolupráce mezi školou a rodinou, naopak škola zasahuje škodlivě do výchovy.

2/ Volba práce a řemesla nebyla májka vedena, každý je ponechán sám sobě a náhodě. Společnost nepřijímala dorůstající členy. Nebylo přípravy na profesionální život, ani zájem ani láska ani zdatnost pro zaměstnání nebylo připravováno. Nebyli připraveni na prostředí práce, na kamarády, na sociální citění a spolužití s jinými. Duch jednoty a porozumění je tak důležitý pro mládež dělníky.

3/ Plyne z toho nutnost vážné přípravy na práci; úpadek mravní a krise náboženská, v níž se ocitá většina mladých dělníků, není

nejlepší dispozice.

Vyučování nábož. ve škole je ztraceno, není-li mladý dělník připraven na život dělníka. /Obdobně se to děje u inteligence, není-li každý připraven na prostředí práce nebo studia/, je-li každý ponechán sám sobě.

Je třeba vzít na vědomí problém dorůstající mládeže dělnické i jiných stavů a je třeba použít soustavy /kroužků a domovů mládeže/, aby byla ve všem připravena a nabývala nového vědomí a zdatnosti pro budoucí život dělníka. Poučení o volbě práce a zaměstnání, o povolání a volba sama musí být zařízena a usnadněna.

Velkou pohromou pro mladé lidi znamenala nejistota práce a budoucnosti, nebo snadnost změny v práci nebo vyloučení z práce; a sice nepředvídané změny nebo vědomí náhodného zaměstnání jako nádeník. Z toho vznikalo vědomí méněcennosti a tuláctví, ponížení. Tam vznikala zločinnost mládeže. Vyloučení z práce je katastrofální nejen pro dospělého, ale i pro mládež. Propuštěný mladík je zase ponechán sobě, aby se postaral o své zaměstnání. Sociální důsledek je nedocenitelný, neboť osobnosti jsou ničeny a kompromitovány, úroveň duchovní a mravní je nízká, sociální důsledky jsou snížení profesionální a stavovské zdatnosti a spolupráce. Nápravu v nezaměstnanosti a v propuštění mladých dělníků může zřídit jen profesionální organizace - stavovské instituce - plně odpovědnosti a moci ve vedení spolupráce a v přípravě na zaměstnání jak teoretické-sociální tak i praktické.

Změny a zlepšení v době učňovské. Učňovství musí být škola pod dozorem organizace stavovské a kontrolou státní. V učňovství není podpora iniciativa ani respektováno mládí ani není kladen důraz na získání přípravy; za učňovství se ubíjí morálka, neexistuje vědomí stavovské a čest, umělecký ráz řemesla, hrdost a kvalita. Po stránce intelektuální teprve žádná snaha nebo nepatrná pro rozvoj mladých lidí. Všechno vyučování musí být proniknuto duchem křesťanským, neboť jen tak bude mít svou důvěru. Křesť. znamená praktické, konkrétní a sociální a k tomu technickou zdatnost; pak mohou znamenat něco pro společnost a vyplnit úkol.

Toto vyučování a výchova se musí dít podle potřeby a státu a je spojeno s organizací výběru zaměstnání atd.

Jistota práce a hygienické podmínky práce, trvání práce, respekt studu při práci, výdělek mladých, situace mladých úředníků, byty a stravování atd. Výběr mladých dělníků:

Kde podniky jsou čistě výdělečné, tam výběr dělníků se děje zneužitím, podporuje se demoralizace a sice v hospodách, dancincích, kavárnách, v kinech, ve výběru četby a knih, novin, sportu. Takové dělnictvo se získává tím, že se zneužívá nezkušenosti, povrchnosti a legárnosti a opuštěnosti. Vše láká k zapovězeným zálibám a rozkošem. Podporují se pochybná přátelství a návštěvy všeho, co ničí mravy, heren, hospod, kde místo odpočinku potřebného pro dělníka v neděli nebo večer, se děje vše, co snižuje člověka.

Organizace výběru dělníků musí se starat o nový život a radostný mládeže.

LÁSKA A POHLAVNÍ ŽIVOT.

Často lidé, kteří promilovali celý život, nevědí, co je láska. Mladý člověk dorůstá k radostné a čestné odpovědnosti za svůj život a jeho projevy, za svůj poměr k jiným, především k rodině a ke společnosti, k práci a hodnotám. Vše, co je v mládí, musí dospět a vyvíjet se k dospělosti. V životě sexuálním přichází v úvahu pud a hodnota života čili cíl, k němuž pud veden rozumem směřuje. Sexuální úkon je přirozeně velmi vážný a důležitý, podléhá přirozeným a mravním zákonům svědomí. Moderní doba odlučuje v životě mládí duši od těla v tom smyslu, že se na duševní život, na jeho požadavky a krásu ji zapomíná a dává se jen jedině heslo mladému člověku: Využítí se i jakoby tento způsob byl jediný možný a nejlepší pro život lidský, pro budoucnost. Je patrné, že v této formě volnosti se vždy pomstí duše, neboť je zbavována práva být spojena stále s tělem; proto nastupují duševní muka, rozčarování, únava, omrzelost, hrus atd.

Duše člověka má své požadavky i v sexuální činnosti; nemůže zstat stranou a zanedbána nebo dokonce, aby se jednalo proti ní. Nedbání se na duševní požadavky, upadá do hluboké bídy. Sexuální zádostivost, učinění samo nemůže uspokojit duši, ozývá se svědomí po zneužití rozkoši. Tyto zásady duševní převahy i v sexuální činnosti nesou hodnotu života, připravují duševní zdraví mládeže. Málokdo zná a má v sobě celé duševní zdraví, často člověk ani neví, v čem záleží. Spíše si uvědomuje stav duše, až churaví, až je slába, až upadla do bídy a vnitřní rozčarování. Sílu duševní a vnitřní svobodu proti nízkosti málokdo zná. V mládí zůstává úkol a sice velkolepý, dovést sexuálně čekat a rozvíjet se po stránce duševní i tělesné k budoucímu svazku manželskému. Sexuální využití mimo manželství ničí duševní krásu lásky, je založeno jen na vášni a ta není stálá; naopak přechází se, nastává omrzelost; je hrubá, takže sexuální život neposvěcený manželstvím a pravou láskou je nízký.

Sexuální život se projevuje buď ušlechtilě nebo brutálně, což závisí od celého duševního života mladých lidí. Snížili-li se duševní život k nízkým pudům a jde jenom podle pudů a podle vášně, pak se dostává člověk do nebezpečného víru života, v němž ho strhne rozkoš pro rozkoš. To znamená katastrofu pro člověka, pro jeho duševní hodnotu a velikost. Všechna krása života přechá před tímto sobectvím. Rozkoš podporuje činnost, aby se dosáhlo cíle. Cíl života sexuálního je vznošený a veliký, to znamená; vytvářet nové potomstvo. K tomu ovšem je třeba manželství a sice manželství dobře připraveného, a pevného, které tvoří rodinu a dovede vychovávat děti a množít radost a krásu.

I když moderní doba snížila hodně sexuální činnost na jediný pramen rozkoše, je třeba si uvědomit velké nebezpečí, nesprávnost a bezpráví, které se tím nalévá do mladých lidí, takovým lehkomyšlným a dobrodružným životem pohlavním. Uprostřed takové mládeže není duševní krásy a síly, není ani vnitřního štěstí a spokojenosti; nejsou připraveni takoví mladí lidé na úkoly života rodinného. Sexuální činnost má být spravována duševní stránkou a silou života. Po duševní stránce se rozvíjí mezi mladými lidmi láska a porozumění. Láska musí být pochopena lepším způsobem a vyšším, než jen tímto vášnivým a často nízkým způsobem, jak se to děje. Láska miluje především duši druhého, protože v duši je pravý poklad vzájemnosti a porozumění, v duši jsou dobré vlastnosti, v duši je pravé přátelství. Tato duše jednoho i druhého v lásce musí být respektována. Nikdo si nesmí dovolit v lásce nic, co je proti duši a svědomí. Je potřeba, aby se

láska rozvíjela jako květ, má-li přinést ovoce trvalého spojení v manželství a rodinného života. Je třeba si uvědomit, že láska čistá trpí tělesnými žádostmi. Proto s první láskou se přejímá odpovědnost za duši a za osobu druhou, za její štěstí i za své vlastní. Je potřeba velmi silné vůle, aby člověk v lásce postupoval správně, aby se rozvíjelo porozumění a sdílení duševní, aby člověk nic neporušil hrubou vášnivostí a neovládáním sebe. Láska má být čistá, t. j. má být za ní celá osobnost s celou odpovědností. Láska rozhoduje o všem. Je-li čistá, hluboká, duševní neodvází se porušit nic na osobě milované, neovází se způsobit bolest nebo smutek nebo rozvrat. Lásku je třeba tedy pěstovat a vychovávat, aby láska se neztotožňovala s vášní a se zneužíváním vášně a smyslnosti. Ve spojení duševním dvou se milujících se rodí ideály života, jako ze spojení tělesného v manželství se rodí děti. Doba mládí je doba plození ideálů. Je třeba sebevýchovou vázat na hrdost, čest, úctu, radost z odpovědnosti a radost k povinnosti. Mládí se tedy připravuje na vyšší stupeň života lásky v rodině, kterýžto stupeň očekávají také své úkoly. Mládí je jemné ve svědomí a má sílu k dosažení ideálu lásky. /Dospělejší lidé už snadno pochopí, že láska musí být spojena se sexuálním životem/. Je třeba si uvědomit v mládí, že mladý člověk si musí vybojovat sám v sobě denním bojem velké pojetí lásky, která je nesmírně pak krásná, čistá a oblažující. Láska čistá pramení z obdivu a vděčnosti pro živou krásu. Krásu tvoří duše; proto i láska je krásná, je-li duševní. Láska nesmí být ani sobecká, ani jednostranná, ani předčasná, neboť člověk pak by nebyl schopen mít zodpovědnost za ni a vytvořit z ní předpoklady trvalé pro rodinný život. Ideální život závisí od lidí samých. Sám se nestane ideální, proto ho jednotlivec nemůže čekat od jiných, nýbrž sám od sebe.

EMANCIPACE ŽENY A MANŽELSTVÍ.

Emancipace relativní záleží v tom, že žena má práva osobní na vývoj a rozvoj svých schopností duševních, na vzdělání, na svobodu. Hledá-li se emancipací jen lepší stav hospodářský, plná práva občanská a též i politická, takže vše přispívá k rozvoji kvalit její osobnosti, pak to znamená zdravou emancipaci a řešení ženské otázky. V lidském životě však existuje určitá hierarchie t. j. zdravé přirozené podřízenosti cílům a úkolům životním, přirozené autoritě, která je v každé společnosti a tedy i v rodině. Tato přirozená podřízenost není na úkor osobnosti. ženy.

Život manželský neodporuje této osobnosti, naopak jí dává možnost se rozvinout. Žena není ženou, neplní-li své funkce jako spolčnice a jako matka. Nastává jakýsi výkyv rovnováhy životní a duševní, je-li žena p ř i n u c e n a n á s i l n ě k životu buď mimo-manželskému nebo celibátnímu. Zkušenosti v této věci jsou dalekosáhlé. Uplatní-li se však i v takové situaci žena ve vyšším životě duchovním, tedy dá se nahradit to, co jí bylo odnato. /Dá-li se žena dobrovolně z povolání na duchovní život, pak teprve může tyto přirozené požadavky nahradit./Chce-li kdo emancipaci rozumět tak, že u ženy nedělá už jen bytost rovnou muži, nýbrž naprosto stejnou, aby zastávala tatáž úkoly tvořivým způsobem, aby zastávala tytéž veřejné funkce, zvláště děje-li se to p r a v i d l e m n e v y - j i m k o u , - pak se zapomíná na přirozené schopnosti tělesné, duševní i rozumové; žena ztrácí to, co má lepšího v sobě - k v a - l i t y ž e n y .

Stejně se to děje, jako kdyby muž měl dělat hospodyně nebo šít na děti. Takovou identitou se ničí jednota rodiny. Je v tom omyl in-

dividualistický, který nechce dbát na to, že bytosti lidské se přirozeně doplňují a sdružují. Rozdělení práce i v domácnosti je podle přirozených vloh.

Ten, kdo zdokonaluje lidský život a produkuje lidský život, není muž ani žena, nýbrž spojení jejich.

Všeobecné pravidlo je, že žena nemá pomýšlet na to, co přesahuje její přirozené síly. Nesmí zkreslovati svou ženskou postavu a osobnost, nesmí se zbavovat dívčích vlastností, nesmí ničit svou dívčí citlivost, spíše ji šlechtit. Tajemství ženské a dívčí duše je vnímavost, citlivost, schopnost hluboké a trvalé lásky, soucitu, trpělivosti, vytrvalosti, praktičnosti - právě pro vnímavý poměr k věcem a situacím. Říká se, že žena vycítí správnost nebo nesprávnost a okolnosti a rozhoduje se podle své vnímavosti spontánně. Žena je konkrétní /hic et nunc./

Na těžší úkoly, kde je třeba přemýšlivé rozvahy, soustředění, abstraktivnosti, universálnosti, přehledu, houževnatosti, rozumného vedení a plánovitosti v tvořivé práci, ideje, boj za ně a jejich uplatňování, na to je síla muže.

Může samozřejmě jedna nebo druhá vlastnost patřit i ženě a naopak některé z ženských vlastností patřit muži, ale pravidlo je zase to, že dívčí duše musí zůstat dívčí, ženskou a nesmí násilím převádět nebo zavádět v sobě něco, co je mužského atd.

/Hrozným kazem je zdánlivá méněcennost, na kterou se pak reaguje špatným, obranným způsobem/. Žena by si měla uvědomit plně svou cenu, která plyne z jejích úkolů a z jejího přirozeného postavení; za ni zasluhuje úctu a uznání. /Rytířkost./

Vést domácnost je spojeno nutně s životem manželským, proto není to proti dívčím kvalitám, je-li vedena k pracím, které se týkají domácnosti. Samozřejmě, že to nevyklučuje odpovídající vzdělání podle vloh a chuti, aby duševně odpovídala muži. Zaměstnání žen, nejsou-li provdány, musí též odpovídati konstrukci organicko-duševní. To přiznává zkušenost sama, že mnohé zaměstnání není pro všechny ženy tak, aby se stalo přímo pravidlem pro ženy jako pro muže.

Velmi se hodí zaměstnání výchovné u dětí, Mateřský cit je jemnější než u mužů, proto učitelky mají větší úspěchy.

MANŽELSTVÍ A RODINA.

Rodina jest první a základní úvar sociální. Jest to buňka, z jejíchž počtu vzniká organismus národní, státní i církevní.

Vznik rodiny není libovolný, je naprosto přirozený. Život lidský tělesný i duševní, jest od přirozenosti takový, že lidé potřebují vzájemnosti, společenství a intimnosti ve vzájemném sdílení sebe, potřebují přátelství. Vzájemnost jest širší a užší.

Širší vzájemnost jest dosažitelná lidským poměrem vzájemným /na př. pomocí, soucitem, spoluprací, nebo povšechným přátelstvím a kamarádstvím/. Lidský poměr, je-li čistý a opravdový, může být vždy oduševnělý a proto krásný. I v tomto poměru širší vzájemnosti se má odrážet duševní svět a lidské vzájemnosti. Už po stránce čistě lidské si nejsou lidé lhostejní; jsou bratři. Křesťanství posvětilo tento přirozený poměr všech lidí navzájem a upevnilo křesťanskou láskou; "Milovati budeš bližního svého jako sebe."

Užší a intimnější v z á j e m n o s t se vyvíjí mezi mužem a ženou v lásce; jde-li vzájemnost podle přirozených zákonů vývoje, vrcholí v největším spojení a výhradním společenství, v němž se přibližují k sobě duše i tělo, manželství a v rodinném životě. Vývoj lásky, má-li své předpoklady, že jest opravdová, odpovědná, že za ni stojí celá osobnost milujícího, jde přirozeně k svému vrcholu a zdokonalení a největší výraz její je manželství.

Manželství jest ovoce lásky, ale zároveň největší projev lásky a jest to vrchol vývoje lásky. Nelze si myslet nic většího a ušlechtilějšího v přirozeném zákonu lásky, než se dosáhne svého nejvyššího bodu v manželství.

Oproti lacinému a povrchnímu pojmání manželské vzájemnosti jest třeba postavit tento přirozený vrchol rozvoje projevu lásky. Manželstvím dozrává láska k svým účelům a dozrává i lidská osobnost. Lidská osobnost v manželství projevuje nejvyšší porozumění pro hodnotu a cíl vzájemného poměru muže a ženy. Tak osobnost lidská po stránce rozumové řídí proud života k manželství, který jest silný a často nebezpečný, zůstane-li pudový a vášnivý. Nižší stránka člověka pud a vášnivost jest vrcholně zušlechtěna podle přirozeného řádu v manželském spojení. Vůle a cit u člověka dospívá rovněž k svému nejlepšímu řešení a uplatnění v manželství. Vůle totiž se učí milovat t. j. chtít dobro pro jiného, v manželském a pak rodinném společenství. Otec i matka žijí navzájem pro sebe a pro své děti, tím se otvírá bohatství duši a nepoužívá se ho sobecky, nýbrž pro jiného. Člověk žijící výhradně pro sebe je sobec a nesplní životní ukoly a cíle, je ubožák uzavřený sám do sebe do svých sobeckých zájmů, jako do uzavřeného kruhu, z něhož není východu. Čím více hovoří sobecky, tím jest sobectější a tím méně si stačí. Od přirozenosti celá lidská bytost je pro druhého, jest sociální. Myslí na jiné, miluje jiné, cítí s druhými, touží po jiných, každý projev života jest obrácen ven mimo člověka, k Bohu nebo k člověku /jen zvrácenost může užívat tohoto přirozeného poměru k druhému, ke zvířeti : Děje se to jen u jednotlivců, alespoň v něčem, třebaš v citovém světě, nenormálních./

Cit jest začátkem činu, čin vykonává dílo, dílo patří jiným. Někdy alespoň užitek z díla t. j. mzda patří jiným, rodině. Tak se uplatňuje vše, co jest v člověku přirozeného v dokonalé formě. Manželství a rodina značí ideální rozvoj života a jeho projevů. Nedosahuje-li se tohoto ideálu a dospívá-li člověk ke zklamání, není to vina manželství, jako přirozeného společenství, nýbrž jest to vina člověka neschopného, nepřipraveného, nechápajícího, nebo nechtějícího dosíci svého rozvoje a vrcholu osobnosti. Jest mnoho příčin, které zavikují nešťastná manželství, ve všech jest však nedostatek skutečné lásky, celé, hluboké lásky, za níž stojí celá osobnost. Manželství se uzavírá často z jiných důvodů /na př. pro peníze, pro pohodlný život, někdy jen z vášně atd./ než jsou ty, které vyžaduje přirozený zákon a vývoj lásky a osobnosti a tak fakticky manželství se tříští, nebo jsou nešťastná.

Dobré manželství má své předpoklady v lidské duši, v charakteru člověka, v odpovědnosti čili v mravní stránce a kráse člověka. Jenom charakterní člověk dovede dojít k vrcholné formě lásky a společenství v manželství a v rodinném životě. Takový mladý muž skutečným ideál lásky, který znamená v manželství naprosté porozumění a spolupráci, oporu vzájemnou a samozřejmou věrnost, radost a schopnost oběti. Vzájemný život vyžaduje oběti nejen navzájem s lidskými slabostmi, nýbrž i v poměru k dětem, které vyžadují péče a práce, tedy obětavé lásky. Tyto hodnoty jsou zajištěny, je-li společen-

ství manželské dokonalé.

Není třeba ani zvláště mluvit o věrnosti, protože věrnost jest samozřejmý důsledek obětující se a oddané lásky. Nabude-li láska dokonalé formy zralého manželství, nesmí být zklamána nejen na počátku, nýbrž ani ve vývoji a ve svém průběhu manželského života, ani ve stáří, kdy oba sobě oddaní si mají být stále oporou a v jednotě intimnosti a lásky chránit se před nebezpečím osamělosti, zoufalství a nudy. To, co bylo dobře započato, trvá v manželství dál až do konce, není-li jeden nebo druhý nevěrný své oddané lásce a schopnosti oběti. Člověk jest schopen lásky až do posledního dne života. Byla-li v některém období věrná a oddaná láska porušena, může se znovu obnovit, protože má stále živou sílu a moc pronikat duší a oživovat vzájemnost a společenství manželského života. Tím spíše dovede být stálá, nebyla-li nikdy porušena, vychází-li z duší ucelených, charakterních a rozumějících velkému dílu společenství života a tvůrčímu dílu manželství v dětech./

Tyto základy manželského života netrpí nijak tím, když Kristus mluvil o panickém životě. Panický život není pro všechny, protože vyžaduje nadpřirozené povolání. Přirozený sklon vede každého k manželství. Proto praví Kristus : " Kdo může tuto věc pochopit, ať ji chápe. " Panictví jest možné jen v nadpřirozeném řádu milosti a je-li spojeno s povoláním k vyššímu duchovnímu životu. V duchovním životě nežije člověk sobecky sám pro sebe, nýbrž naopak žije pro druhé v širším kruhu než rodinném. Podporuje svým duchovním životem mnoho jiných duší, které pro dobrý život a oběti lásky nadpřirozené dostávají od Boha milost a pomoc. Takového druhu jest zvláště život kněžský a řeholní. Tam přirozená nutnost společenství jest naplněna společenstvím s Bohem a duchovním spojením se všemi dušemi v Církvi./

Druhý vznešený úkol manželského společenství jest r o d i - n a . Manželským plozením dětí zúčastní se člověk tvůrčí činnosti Boží, rodí se nové pokolení lidské podle plánu Božího. Proto děti jsou přirozeným doplněním manželského společenství. Láska plodí a rozmnožuje lásku. Láska rodičů má odezvu v lásce dětí. V dětech má pokračovat život dvou spojených bytostí. V dítěti jest spojení dvou nejdokonalejší a nejužší.

V dítěti se scházejí rodiče nejintimněji. Manželství musí být doplněno dětmi, bez nichž by nebylo úplné, ani by nemělo dost možnosti, aby se uskutečnily všechny vlastnosti charakteru a osobnosti. Jen sobectví rodiče se brání proti dětem a proto sobecké manželské spojení není ryzí ani pravé ani neochvějné, ani radostné. V dětech pokračuje život rodičů nejen tělesný, nýbrž i duševní, proto se připojuje přirozeně k manželství i výchova dětí. Dítě jest takové ve svém duševním životě, jako je vypěstují rodiče. Celá budoucí osobnost dítěte a jeho velikosti, nebo ubohost mravní a náboženská jest v rukou rodičů a jejich výchovy. Úkol dát život dětem a pěstiti život dětí se přirozeně druzí k manželství. Odtud také jest možno poznat, že manželství je přirozeně trvalé spojení, protože děti potřebují trvalé péče a výchovy, potřebují d o m o v . Bez domova dětem schází velmi mnoho z toho, z čeho duše dítěte roste, schází dítěti láska a teplo. Po celý svůj další život dítě trpí na nedostatky předpokladů k životu a k rozvoji bez základu z rodinného prostředí. Jest tedy úkolem rodičů vytvořit rodinné prostředí, vysoké úrovně, aby nové pokolení dostalo z něho pevné základy pro život a dovedlo z rodiny čerpat radost ze života a lásku k lidem.

Podle přirozených zákonů jest patrné, že manželské společenství jest n e r o z l u č i t e l n é a že jest v ý l u č n é .

Jeden muž a jedna žena po dobu života může jediné vytvořiti tu absolutní oddanost lásky, která slouží, která se obětuje, ale která též přináší radost a štěstí rodinného života a vzájemného porozumění a jednoty. V této jednotě není žena otrokyně, nýbrž družka života. Muž i žena podle svých přirozených vloh a duševního bohatství přinášejí do společenství rodinného života své vlastnosti a tak se doplňují. Muž jest hlavou rodiny, nikoliv tyranem, žena jest družka, která má přirozené právo na duševní rovnost a na lidskou důstojnost. Nic z lidských, neodcizitelných práv jí nesmí být odňato ani v manželském společenství. Ale ani žena nesmí zanedbávat své povinnosti k manželu a k rodině. Nesmí se věnovat práci, která jí znemožňuje manželské a rodinné povinnosti. Toto přirozené společenství manželské a tuto přirozenou lásku, spojující dva dokonalou jednotu v duševní i tělesnou a dávající výhradná práva manželská a vyžadující věrnost ;

K r i s t u s p o v ý š i l n a s v á t o s t . Poukázal, že úmysl Boží od stvoření byl ten, že jeden muž patří jedné ženě a naopak ; aby byli dva v jednom těle : " Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj ! " Svátost dává tomuto svazku potřebnou milost uzdravující slabou přirozenost lidskou a posilující k vykonání úkolu a k nesení i obtíží spojených s rodinným společenstvím.

Proto manželství jako svátost je platné jen tehdy, je-li uzavřeno před Církví, které světil Kristus, aby rozdávala svátost a posvěcovala rodinu Boží. Církev Kristova má zájem na manželství a na rodinném životě křesťanů, protože z dobrých rodin pochází vždy nové pokolení dětí Božích.

Každé jiné pojetí manželského společenství o rodinném životě, i když zdánlivě bere zřetel na člověka a na jeho vášně, snižuje člověka pod lidskou úroveň a vychovává slabochy a v mravním životě spíše dobrodruhy než charakterní lidi. Aby se zlepšil stav manželského života, nesmí se snižovat přirozený zákon nerozlučenosti a věrnosti manželské k nízké úrovni lidí, kteří se neovládají, kteří třebaš nebrali manželství dost odpovědně a hluboce, nýbrž naopak lidi se musejí přiblížit bliž a bliž k ideálu sebevýchovou, přípravou, předpoklady a mravní ušlechtilostí a duševní silou, aby uskutečňovali manželské společenství v dokonalé formě.

Křesťanství napomáhá lidem k tomuto dokonalému spojení. Jsme totiž v Církvi sdružení jako členové téhož domova, téhož mystického těla Kristova, máme být navzájem jako části téhož těla ; počátek této jednoty jest pro všechny ve křtu svatém. Kristus nás živí tímtež pokrmem svého Těla a napájí nás svou Krví, čerpáme všichni z téhož pramene milosti, byli jsme stvořeni všemohoucností Boží a máme společného Otce v nebesích.

Z E N C Y K L I K Y P I A XI. O křesť. manželství.

" Předně jako neochvějný a nedotknutelný základ musí platiti pravdy : že manželství nebylo ustanoveno ani obrozeno od lidí, nýbrž od Boha, že je zabezpečeno, upevněno a povzneseno svými zákony nikoliv lidí, nýbrž sám Tvůrce přirozenosti Bůh a Vykupitel téže přirozenosti Kristus Pán ; že tyto zákony nepodléhají ustanovením lidským, a že neplatnou je i dohoda manželů, kdyby byla v rozporu s podstatnými vlastnostmi manželství. To jest nauka svatých Písem, /I. Mojž. 1, 27-28 ; Mat. 19, 3 ; K Ef. 5, 25/ to jest stále a všeobecné učení církve, to je slavnostní prohlášení posvátného církevního sněmu tridentského, který přímo slovy Písma sv. hlásá a potvrzuje, že Bůh sám jest původcem a ustanovitelem trvalého a nerozlučitelného svazku manželského, jeho jedinství a pevnosti. "

" Manželstvím se tedy spojují a splývají duše a to dříve a vroucněji než těla, a nikoliv prchavým vzrušením citů, nebo náklonností srdcí, nýbrž uvážením a pevným rozhodnutím vůle : z tohoto splynutí duší podle ustanovení Božího vzniká posvátný a neporušitelný svazek. "

" Již pouhým světlem rozumu, zvláště zkouáme-li staré památky dějinné, dotazujeme-li se stálého přesvědčení a vědomí národu, obrátíme-li se o poučení ke zvyklostem a mravům všech národů, dostatečně poznáváme, že cosi posvátného a náboženského jest již v přirozeném manželství, " cosi co nepřistupuje pouze z venčí, nýbrž co jest vrozeno, co není pouze od lidí přijato, nýbrž co tkví v přirozenosti, " protože " Boha má za původce a protože bylo hned od počátku předobrazem Vtělení Slova Božího. " Tato posvátná stránka manželství, úzce související s náboženstvím a svatým řádem věcí, má svůj základ v onom božském původu manželství, o němž jsme mluvili výše ; dále v jeho účelu ; aby bylo zplozeno a vychováno pro Boha potomstvo a aby i manželé k Bohu přilnuli, navzájem se v tom podporující v křesťanské lásce ; a konečně v přirozeném úkolu manželství, jak je ustanovil Bůh Stvořitel ve své neskonale prozřetelnosti, že totiž má býti jakoby cestou, kterou se přivádí život, čímž rodiče takřka jako služebníci slouží Boží všemohoucnosti. K tomuto přistupuje nová důstojnost ze svatosti, kterou manželství křesťanů stalo se čímsi nevýskovně důstojným a bylo povýšeno k takové vznešenosti, že jeví se Apoštolu " velikým tajemstvím ", " ve všem ctihodným " / K Efes. 5,32. K Židům 13,4/ "

" A tak posvátné společenství pravého manželství má svůj zdroj i ve vůli Boží i ve vůli lidí ; od Boha jest samo ustanovení manželství, jeho účel, zákony a dobra ; lidé pak tím že velkoduše předávají druhému vlastní osobu pro celý život, jsou příčinou - Bůh jim k tomu dává potřebné předpoklady a svoji pomoc - každého jednotlivého manželství, spojeného s povinnostmi a dobry stanovenými od Boha. "

POZORNĚ PROČÍTEJ - UVAŽUJ - Buď apoštolem křesťanského
M A N Ž E L S T V Í .

N Á R O D N Í Ž I V O T .

Je třeba rozlišovat, co je národ a národní, co je stát a státní, co je vláda. V běžné mluvě se tyto věci často ztotožňují.

Národ je celek občanů a rodin, který má svou tradici, kulturu, zájmy, území, spojitost a vůli žítí pospolu. Národ nemusí vždy formovat stát, není vždy stát. Národ má tedy svou duši i své tělo. Tělo značí životní a tradiční prostor, společné zájmy hospodářské, bohatství obývané země atd.

Duše národa je duchovní prvek, kultura, jazyk, duchovní tradice, společenství a bratrství duševní, spolupráce a spoluvytváření hodnot. Národ a národní idea je základní složka soudržnosti. Národní majetek duševní i hmotný je vlastně kapitál, z něhož žijeme. Má-li národ vyspělou kulturní tradici a bohatství, tedy sdílí svým členům nesmírný poklad duchovních hodnot, vzděláním, uměním, životem duchovním mravností, výchovou, jazykovou kulturou atd. Přistoupí-li k tomu tradice hospodářského bohatství země, polí, dolů, průmyslu, obchodu, pak má národ šťastné podmínky k národnímu životu.

Český národ tyto podmínky má, takže národní život duchovní i hospodářský je veliký. Národní společenství je velmi vznešené, je to

bratrství duší stejně smýšlejících a stejně mluvících a ze stejných pokladů duchovních žijících. Mluva sama je vyjádřením myšlení a vnitřního života ducha. Každý jazyk má v sobě duši lidu a život proudící v lidech podobných, v lidech, kteří jsou nositeli tradice národní a duchovního jmění. Mluvíme-li poctivě o tradici českého národa tedy je nutné ji brát v celém rozsahu duševního života a proudění, od prvních kulturních projevů a stabilisace národního života až do poslední doby. Sv. Cyril a Metoděj, sv. Václav, sv. Vojtěch reprezentují první úsvit kultury ducha; první knížata zase statečnosti. Křesťanství pozvedlo národ, zvláště když přišlo z krajů, odkud nehrozilo nebezpečí národního zničení. Duše česká má svůj zvláštní ráz, který ji staví do popředí. Má v sobě citlivost slovanskou, vášnivost románskou, ale střízlivost rozumovou. Tyto vlastnosti vznikly a rozvíjely se jednak rasovým původem, jednak postavením českého národa uprostřed jiných národů. Proto kultura jiných národů měla volný přístup do české duše. Vrcholná doba je doba Přemyslovců a pak Karla IV., v níž vrcholí věda, umění, mezinárodní styky, které nebyly na úkor národního cítění; Praha byla středem života. Kulturní památky té doby jsou prvotřídní důkazy české schopnosti i hloubky duchovní. Po této době nastává sice doba zmatků a rozvratů, ale i v ní nebo po ní zase se rozmáhá národní život. Mezi vážné prvky národního života patřilo vždy náboženství. Z něho národ čerpal duchovní sílu a obnovu. Chorál: Svätý Václave je symbol této duchovní síly. I v rozvratech a nejasných dobách husitských a utrakvistických je možno pozorovat v popředí otázky náboženské. Proto byl český národ přístupný i jiným proudům, vždy z téže základní dispozice náboženské. Bohatý národní život nelze jen tak krátce vystihnout. Je třeba studia českých dějin. Palacký je zakladatel historického studia českého života. Pekař dokresloval tradici kulturně historickou českého národa. V české kultuře jako historik se vyznačil prof. Weingart.

Národní společenství je spoutáno s pojmem vlasti a národa a domova. Národ a domov, vlast, jsou pojmy spojené. Vlast-domov je v nejúžším smyslu místo, kde se člověk narodil, kde byla jeho rodina, kde začal mluvit mateřským jazykem. Tam začal každý se rozvíjet tělesně i duševně, první dojmy radosti, první naděje a očekávání života, první poznatky a otevírání duševního horizontu, první štěstí v rodině, první přátelství a vše, co je nejlepšího u člověka, vše je spojeno s domovem. Širší název vlasti patří nejen rodnému kraji, ale i tomu, k čemu patří rodný kraj, k zemi, k zařízením, k hospodářskému a bezpečnostnímu zřízení, k mravnímu, náboženskému, kulturnímu životu a vše, kde sídlí tyto proudy, vše co chová v sobě tento majetek hmotný i duchovní a který sesílá na potomky. Nejsme daleko schopni si uvědomit duchovní dobrodiní vlasti. Vlastenectví znamená uznání a cit povinnosti, který chováme, uchovat a rozmnožit, hájit a zachovat neporušené toto bohatství a odevzdat je dalším. Jenom takový jev uznání a citu je pravé vlastenectví. Nesmí to být proje: sobecký, kde člověk lpí na vlasti pro své bohatství a pohodlí. Bylo šířeno heslo, že proletáři nemají vlast a proto se nemusí a nemohou o ni starat ani se znepokojoval; vlast měla vymizet z pojmů lidských v některých systémech mezinárodních. Tyto systémy si neuvědomují pravou skutečnost. Nemít vlast, znamená ztratit právo být občanem. Nebýt občanem nese s sebou mnoho důsledků ztráty plné možnosti žít s druhými, mít a získávat majetek, nespolečupracovat na vedení a řízení kraje, obce, nemít právo na svůj jazyk, na výchovu, národní život, o němž jsme řekli, že znamená neocenitelné bohatství duševní i hmotné. Nemít domov a vlast je nemít historii země, nestavět na ničem, nežít z ničeho leč z prázdných slov. Mezinárodní instituce a snahy nejsou z duše lidu, protože každý národ má svou duševní tvářnost, svůj ráz, svůj život,

zvyky, práci, smýšlení, temperament, kulturu, historii, tradici atd. Mezinárodní spoje jsou možné ve věcech naprosto společných všech lidí, pokud jako lidé mají na př. poslední cíl a poměr k němu. Poměr k bezprostředním cílům, na př. k blahovytu sociálnímu a ke kultuře je utvářen národně, podle předpokladů a množství národních; Prvek národa a domova specifikuje všechno: charakter lidí, inteligenci, vůli, práci, umění. Při tom domov a národ neznamenají úzkoprsost a malý rozhled. /Na př. v Itálii vyučování latině bylo tak úzkoprsé, že se zavrhovala německá gramatika, protože nepochází z Itálie./ Takový prvek charakterizuje spíše hloupost a lpění bez důvodu na něčem, co toho nezasluhuje.

K R I S E I N T E L I G E N C E .

Krise inteligence se týká jak tvořivé práce plynoucí z osobnosti lidské tak distributivní, t.j. zřízení, v nichž inteligence rozdáva z bohatství duchovních hodnot a znalostí, aby přispěla k řádu sociálnímu svou funkcí /na př. zřízení advok. pedagog. lékařská atd./ Určitá kategorie t.zv. inteligence na př. úřednictvo reprezentuje zvláštním způsobem duchovní úpadek lidí, kteří nemají svůj vlastní život ani tvořivou práci, jsou součástí mechanismu jakési vyšší vůle, která však na to nestačí, aby sugerovala tvořivost ve všech oborech. Úřednictvo je výkonný orgán vládní moci. Tito představitelé autority vládní se naprosto oddálili od společnosti s lidem v úřadu i v soukromí, často s ponižeností vůči vyšším a povýšeností dolů. Duševní činnost je zmechanisována, rozum kritický a iniciativní zůstává uzavřen, ne-li ztracen; jedinec je ztotožněn s funkcí /mechanismus/ kterou vykonává. Je to stroj natahovaný nutností povolání. Když dospěl k tomuto svému cíli, nikdy už nevzdělává půdu své duše přílivem nových myšlenek a velkých idejí, naopak unavuje se víc a více svým povoláním mechanickým, které se omezuje vlastně jen na několik fyzických a duševních pohybů denně. Proudění doby nezná, neví její hlubší potřeby, ideje jsou nepochopitelné a unavují jeho pohodlnou hlavu. Nastupuje "úřední" poměr, chladný, bez citu. /Starý aparát úřední byl ještě zatížen řadou instancí, ne pro dělnou práci, ale pro nedostupnost a aby vzdálenost mezi lidem a vládou byla co největší./ Největší krise je krise sociální, kde jde o rozpor mezi zájmy osobními a zájmy společnosti. Tento poměr krise prohloubil jak jednostranný individualismus, tak jednostranný kolektivismus. Individualismus jak ve větším měřítku kapitalistickém tak v menším měřítku buržoasního typu života, v němž sobectví osobní pohlcuje jakýkoliv přiměřený a lidský poměr k jiným. /Mentalita buržoasie je kompromis skálopevné mentality, v němž se stýká částečná pravda se lží, nespravedlnost s částečnou spravedlností, hrubost a nelidskost s autoritou, požitek a zisk osobní se zevnější formou lidskosti, humanismu, bez obsahu a bez opravdovosti. Rovněž celá osobnost buržoay je kryta krunýřem zevnější etikety a slušnosti, umravňujícími slovy, zatím co soukromý život je naprosto v rozporu s postavením./

/Buržoasie a byrokracie jsou dvě formy naprosto nepřátelské novým myšlenkám, neboť nepřipouští skálnatost jejich mentality a duchovní situace žádné změny a zlepšení. Nic nemůže být lepšího nad to, co bylo staré, v čem kdo vyrůstal, co se stalo návykem./

Tato krise vyžaduje nové vědomí a svědomí inteligence, v němž se objasní poměr jednotlivce ke společnosti a naopak.

Poměr člověka, silného jedince a osobnosti, která má svůj vlastní život a blaženost, tedy svůj osobní cíl, ke společnosti, v

v níž nabývá člověk nového bytí a zdokonalení jako část /ne mecha-
nická/ celku. Celek je ze součástí ale jako organismus celku má
svou činnost, své bytí, své cíle, blaho všech. Jedině tomuto cíli
celku je podřízen jedinec, ne mechanicky a tak, že by ztratil svou
osobnost a svůj cíl, nýbrž jako součást celku, aby mohl v poměru k
jiným - který je mu přirozený, dosáhnout i svého dovršení osobno-
sti-sociální. Společnost žije skrz jedince, jako součásti, kteréž-
to součásti tedy musí žít svým samostatným, velkým životem osob-
nosti /ne individualistickým t.j. na úkor jiných/, ale harmonicky
s jinými, ve společenství, ve spolupráci stavů a profesionální,
ve spolupráci všech sociálních a přirozených útvarů. /Život národa
a státu je výtvořem mnohých a proto přiměřenost, poměrnost, harmonie,
spolupráce, solidarita v tomto smyslu je naprosto potřebná. Jiný
nedostatek u inteligence je v tom, že nezná bonum honestum samo
pro sebe, že ve všem hledá zisk a peníze. Pětic peněz pronikl všech-
no. Tak mluví na př. Hart: Povolání je něco pěkného, stejně jako
něco pěkného je rodina a manželství, politika atd., ale musí to
mít " za sebou " hodně peněz, musí tam být naděje na pořádný dů-
chod nebo zisk. Utilitaristické nebo hedonistické chápání hodnot
snižuje inteligenci na nádeníky. Povolání t.j. tvůrčí práce du-
cha, rodina, vlast, národ, stát, to jsou věci, které mají hodnotu samy
v sobě, pro ně samy. Proto je na jedinci, aby měl v sobě poroz-
umění pro duchovní a mravní hodnoty /ne egoistické/ a žil pro ideje
krásy, dobra, pravdy. Upadl i duch stavovský, t.j. vnitřní, uvážlivý
stavu vědomí čti a hrdosti; kde se nedbá na to, zda někdo vykonává
svou stavovskou povinnost z finančních nebo sobeckých důvodů. Lidé
nevědí, proč mají pracovat pro druhé i ve stavovské práci, protože
stavovství samo je pokryté prachem kompromisu, brádivství, podvo-
du a šarlatánství. Vydělečnickému /kapitalistickému/ duchu se uctivě
ustupuje a působí přitažlivě na mládež. Učí se vydělávat hodně pe-
něz metodami kompromisu a nespravedlnosti. Inteligence nedovede
vždy a všude hájit spravedlnost, stejně jako nedovede hájit prav-
du a právo, nedovede mít zřetel na sociální vztahnost a poměr kaž-
dého zaměstnání. Nejhlubší kořen úpadku a krise inteligence tkví
v tom, že nemá dost základu poznání a kriteria pravdy, aby poznala
pravé prameny poznání od nepravých a lživých. Mimo to zůstává ča-
sto rozpolcenost vlastní osobnosti mezi poznáním a praxí, nebo i v
poznání samém. Takoví inteligenti jsou nositeli nejistoty, rozpaků
a hry na dvě strany. Rozdvojenost se týká často nepoměru mezi roz-
umem a citem/srdcem/.

Není-li inteligent celou osobností, o níž jsme mluvili, bude
v mnohých oborech a věcech nekompetentní. Od inteligenta se žádá
větší rozhled a zásah tvůrčí do kulturních oblastí estetických,
ethických, hospodářských a sociálních. Inteligence je spjata se
všemi záležitostmi obce, národa a státu, stavu i rodiny. Nekompe-
tentnost čili omezenost předpokladů a duchovní osobnosti působí,
že působnost v sociální službě je malá nebo špatná /iniciativa se
nahrazuje tvrdostí a neustupností mínění a j. náhražkami./ Někte-
ří žijí mimo společnou bolest a nesnáz a nevytvářejí vztahy ani
větší zájmy v prostředí. Kompromitují inteligenci, nejsou-li účast-
ni zcela na práci a na životě sociálním. Takoví lidé často nedovedou
myslet; toto umění je velmi vzácné a je předpokladem k umění číst,
psát i mluvit. Myslení je zárojek všech těchto jevů tak důležitých
pro život. Myšlením lze osvobodit ducha od špatných a zatěžují-
cích závislostí, dát životu orientaci a cíl, prohloubit svůj pohled
na věci, kriticky se dívat. Kdo nemyslí, je otrok mínění, citu,
instinktu, předsudků, povrchnosti, vedlejších věcí, podstata zůstá-
vá skryta. Školská studia nepomohla odhalit slabá místa a svázat

vše v jednotu, vidí přízraky, jsou representanty nevzdělání. K pravému životu myšlení je třeba samoty a usebrání.

Myšlenky se nerodí v roztráštěnosti ducha, žvatláním, zbytečnými knihami a mezi náhodnými lidmi. Ve všech vědách musí být vázaný vztah.

KRISE ČESKÉ INTELIGENCE.

Inteligenční ztratila svůj dalekosáhlý význam ve společnosti, protože nedovedla splnit svůj úkol, t.j. povznášet člověka duchovně, vytvářet duchovní prostředí, rozdávat duchovní hodnoty, zastávat je ve svých funkcích, vytvářet duchovní vlastnosti v lidech, vychovávat člověka, tvořit duchovní majetek národní v jednotlivých oborech, vést velkými ideami celý život veřejný i soukromý. Postup inteligence nešel nahoru, ke zduchovnění, nýbrž dolů k odduchovnění, k znehodnocení duchovní úrovně člověka nebo k jejímu popředí. Positivismus v české kultuře zavinil úpadek této výsostné činnosti inteligence. Positivismus jako filosofický směr svedl myslitele svou zdánlivou pevností, jistotou a vědeckostí. Chtěl postavit poznání lidské na tuto zemi, na to, co lze zkušenostně poznat, na to, co hmatáme, co lze zkusit. Duchovní skutečnost byla zamítnuta. Proto mnohé otázky a problémy se podle pozitivismu "vědecky" řešit nedají. Positivismus stavěl jen z materiálu z vědecky zjištěných poznatků a proto k duchovní skutečnosti a k duchovnímu životu se staví buď negativně nebo připouští nepoznatelnost.

Positivní kultura chtěl být bez metafysiky. Proto člověk se nesmí tázat na svou duši, na život záhrobný, na smysl života, na absolutní hodnoty života a práce, neboť těmito otázkami sahá za pudovou potřebu člověka být na tomto světě. Člověk se nesmí ani tázat na Boha, na absolutní závaznost mravnosti. V těchto oblastech duchovních pro pozitivismus jsou možné jen dchady. Proto vyloučil ze všech oborů zásadně duchovní skutečnost.

Důsledky jsou dalekosáhlé, kultura, která vznikla na půdě pozitivistického myšlení je kultura této země, kultura hmotná, kult těla a pudů, práce pro pohodlí a blahobyt na této zemi. Nic věčného nesmí zářit člověku, k ničemu se nesmí upírat, co je výš než zkušenost.

Positivismus ochudil o duchovní stránku člověka a jeho život, ale i vědy o člověku, vědu o kráse, o mravnosti, o duši lidské, znehodnotil vědu o náboženství. Tak se stal přímým nepřitelem zduchovňovací funkce inteligence. Inteligenční, která prošla pozitivistickými školami, byla zbavena ducha a jeho života, ztratila orientaci a smysl, ztratila ideje o věčných a absolutních hodnotách života. Vše se stalo relativní, poměrné, subjektivní. Filosofie byla znehodnocena, klasické myšlení řecké bylo pouhým historickým jevem. Nic člověka neváže absolutně, tedy relativní život pro materiální hodnoty.

Positivismus usmrtil člověka duchovního a celou jeho duchovní práci. Ve jménu této nauky byly psány téměř všechny středoškolské i vysokoškolské učebnice, z nichž se mládež měla vzdělávat. Positivismus jí lhal o neexistenci duchovního "já", o neexistenci Boha a duše.

Duchovní vědy upadly, rozkládaly se, neměly pevného jádra. Nejvíce na to doplatila pozitivistická filosofie, která se stala dějepisným výkladem protichůdných názorů a mínění. Pravda a šílenství se ztotožnily. Positivismus usmrtil inteligenci po duchovní stránce. Přestaly velké ideály, přestaly velké myšlenky, krása se posunula do

smyslového světa a bylo jí až zneužito pro nespoutané vášně člověka bez ducha. Česká kultura upadla a její rozpadávající vliv škodí a ubíjí mládež. Positivisticky protichůdné názory ve škole dovedly duši mládeže absolutně ubít a zjednat v ní naprosté prázdno.

Positivismus jako oficiální věda byl výbojný. Každý duchovní proud, který v jiných zemích už dávno převládal, byl umlčován, ignorován, odsuzován jako nevědecký. Dosáhlo se výsledků, které ještě dnes vidíme a na které doplácí inteligence. Stratila duchovně krásu a obzor, nezná pravých hodnot života, není duchovní, zradila své poslání a ani je nezná.

K R I S E I N T E L I G E N C E II.

Osobitost moderní duchovnosti a vzdělanosti. Prof. Bláha ji nazval dynamickou a elastickou, stále se proměňující, stále se zaměstnávající a vzrušující novými problémy.

Taková byla doba duševního světa. Nic pevného, nic vázaného, nic zatěžujícího. Bylo by možno říci, že doba minulá hledala naprostou svobodu, ovšem místo svobody dospěla k nekázní. Svoboda a nekázeň jsou především dva prvky, které převládaly v době duševního prostředí před nynějším stavem věcí. Osvobozující nekázeň byla a je výbojná a tvořivá; výsledky její byly všesměs rozvratné. Rozvrátilo se, rozplétalo se všechno: autorita, mravnost, náboženství, vše co chtělo dávat lidem jakýmkoliv způsobem pouta. Dynamika života,

kteřá se rozpoutala, znamená naprosté uvolnění všech projevů života, především nízkých. /Vyšší projevy vyžadují na člověku námahu a ovládnutí, převahu duchovního nad smyslovostí./ Čehož pocházela pohyblivost. Jsou různé jakoby vrstvy duševní energie v člověku: a/ vrstva organické dispozice, z níž plyne větší nebo menší vyrovnanost a harmonie pohyblivosti, dispozice zdraví, lehkosti nebo těžkopádnosti; všechno co souvisí s průběhem životní činnosti. Vitalita znamená celek tělesných funkcí a výkonnosti. Všechny tyto dispozice vitální jsou spojeny s duševními kvalitami, v mnohých případech jsou nahrazovány duševními, v jiných případech na př. při ruční práci duševní kvality /zkušenost a zručnost/ mají velkou důležitost.

Na některá povolání vitalita má přímý vztah, na jiná nepřímý. /V mnohých povoláních se ztrátou vitality ztrácí i povolání samo / na př. herečka, zpěvačka, a v umění velmi často, ve sportu atd./

Moderní život přesunul z velké části důležitost na vitální zdatnost, na tělesné funkce a dispozice, na výkonnost a krásu, harmonii plynoucí z vitální součásti člověka. Odtud plyne na př. sportovnost moderní mládeže a zájem na všem, čím se může zdatnost organická zvětšit. Se zdatností organickou souvisí životní funkce vitálně-psychické na př. láska a sexus. Dynamika těchto projevů není čistě vitální, je i psychická, ale vitální zdatnost je důležitým předpokladem. Moderní život přesunul hlavní hodnoty na sexuální život, proto je patrný zájem a zaujetí pro vše, co s tím souvisí. /Předčasná láska a známosti./ Souvisí s tím mnoho úkazů duševního života v lidech na př. kult nahoty, život ve volné přírodě, koupání, opalování, tanec, bonvivantství, bydlení u řek a v lesích, pohyb, použití barviv, olejů atd.

Svoboda, která znamená nekázeň, hnala a ještě někde žene lidi k zneužívání tělesné zdatnosti,

zvláště sexuální, k pěstění zdatnosti výhradnou péčí o jídlo a požitky atd. /Nezralost duchovní radosti ; hledí upotřebit život jen ve vitálnosti. /Intensita této dynamičnosti je taková, že zabírá mnohdy celé lidi, někdy na dlouhá léta, třeb na dobu mládí. Způsobí-li jakási opojení životem, vše za tím spěje.

Zdatnost organická lidského života musí být vedena rozumně, kontrolovaně, doplňována duševními kvalitami, které ji mohou často u slabších jedinců i nahradit. Člověk si musí nastřádat pro budoucnost, kdy začne ubývat životní, t.j. vitální zdatnosti, duševních kvalit, především odpovídajících zaměstnání. V rucních pracích si získává člověk zkušenost, rutinu, racionální zpracování a postup, pro duchovní stav je třeba větší zkušenostní proniknutí a osvojení duchovní síly ze svátosti, z Eucharistie, z modlitby atd. Neprivědeme-li sebe a lidi k větší znalosti a zkušenosti duševních kvalit a hodnot, zanikneme uprostřed převažující mentality vitální. /Snaha o větší duševní kvality, o duchovní život, o větší dokonalost atd. musí být podporována a vedena kněžským vedením ve všech formách na př. ve III. řadě./

Vitální zdatnost podle svého zákona jde k tomu, aby byla plodná. Produktivnost je u člověka mnohonásobná, v ni má uslechtilý cíl. Je to produktivnost podnikání, zvláště duchovní produkty /k tomu směřuje u člověka i zdravotní zdatnost, aby ho podporovala v duševním podnikání./ Člověk musí tvořit. Největší díla jsou ovoce největší zdatnosti. Jenom tento přirozený cíl dává důvod vitální zdatnosti, kterou má člověk pěstovat. Namíra venovaná vitálnosti, bez poměru k cílům života, může škodit a napomáhá k přesunutí hodnot nad uslechtilostí.

Disposice, které jsou v nás z organického ústrojí, je třeba použít v duchovním stavu na produktivnost duševní. Duševní produktivnost znamená pokračování života v duších lidských. Lidé se stávají dětmi, duchovní otcem jen v tomto poměru duševní produkce v dobrou a v Božích věcech, ve znalosti Krista, v živém poměru ke Kristu a ke svátostem, k církvi, k pravdě a k duchovnímu životu. Produkty zrození duší a vzrůstu duší u kněze se vyrovnají produktivní činnosti v rodině a převyšují ji, neboť jde o věčné věci. Kněžství má své otcovství z účasti na Otcovství Božím /a quo omnis paternitas nominatur/. Duchovní život v duších lidských je největší dílo, které má a může vykonati kněz.

Je třeba si uvědomit, že biologická a organická stránka si vyžaduje určité záliby. Je trojí druh zálib čistě organických : 1. záliba z požitků, 2. záliba z funkce a činnosti, 3. záliba z tvořivosti.

Záliba z požitků v jídle, dýchání záleží ve zpracování materiálu pro život a to jak pro život tělesný, tak pro život duchovní. /Pro život duchovní, na př. materiál pro kázání, pro vyučování, pro duchovní život atd./ Pokud člověk sbírá materiál a přijímá, má zálibu požitku ; pokud jsou činné orgány, nastupuje záliba z funkce a činnosti. Funkčně zpracování věci znamená zálibu z tvořivosti. Záliba může být podřetena k činnosti /ne cílem/

Záliby z požitku je třeba mírnit z vyšších důvodů : " zapři sebe sám ! " aby člověk nebyl ovládan, spíše má být pánem vnitřní situace sebe. Rozumné používání takových zálib je nutné, ale nesmí být na úkor vnitřní svobody. V tom smyslu je možné vést i lidi k takovému používání zálib.

/Knihy pro studium : Summa sv. Tomáše, Cesta k věčné lásce, Duchovní život, Sv. Bernard o P. Marii, Život Kristův Mauriac, William,

Papini, J. Adam. Filosofické spisy Maritain. Sociální spisy Duction Komunismus, Aristoteles Ethika, Politika, Berdiajev, Estetické Dvořák: Umění jako projev ducha etc./

Každému druhu projevu života ve světě odpovídá posvátný způsob pohybu u kněze. Záliba z funkce a pohybu je na př. ve hře. Pokud se jí používá rozumně, je dobrým prostředkem k životu a jeho intenzivnějšímu průběhu. U lidí ve světě je na př. v tanci, divadle atd. V kněžském životě tato záliba z pohybu je uskutečněna v liturgii. Liturgie znamená určitý posvátný pohyb před tváří Boží, před velebností a velikostí jeho k vyjádření svého podřízení a ucty k Bohu. /Guardini: Liturgie jako hra./ Moudrost Boží mluví, že si pohrávala na okrsku zemském; je to největší vyjádření úkonu, který má smysl sám v sobě.

Liturgické úkony vyjadřují velikost Boží, Moudrost a Lásku, jsou to tedy smysluplné pohyby jako pohyby Moudrosti Boží. Při nich se nehledí na to, zda odpovídají době nebo modernímu stylu života nebo lidem světsky žijícím, mají svůj obsah věčný a duch, který se jimi pohybuje k Bohu, účastní se věčnosti, síly, moudrosti a lásky Boží. Liturgie je nejkrásnější hra. V Liturgii je začátek divadla a posvátných her. /Pujman; Calderon, Shakespeare./ Třetí druh záliby z tvoření záleží už ve zralé práci, v plném uspořádání a plánu, aby se dosáhlo cíle. Tvorivá činnost znamená další pokrok ve věcech, ve znalostech, v jednání dobra, je realizováno zase něco novým způsobem, osobním způsobem. Jinak se osobní činnost neuplatní, není-li v ní osobitý ráz.

Dosavadní způsob činnosti duchovní byl dost bez osobitého rázu a bez osobitého poměru, bez znalosti záliby v tvorivosti, která vrcholí u kněze, v zálibě na cti a slávu Boží, Posvět se jméno tvé!

Funkcionální činnost není tvořivá činnost, na ní není ještě osobní prvek. V životě dětí a dospívajících funkcionální činnost překvapuje svou novostí, proto se opakuje u mladých lidí, ale není v ní tvorivost.

Ze zdatnosti organické plyne zdatnost činnosti především osobní, t. j. tvůrčí činnosti. Čím větší bohatství přirozených dispozic je v člověku, tím větší bohatství lze si získati v nadpřirozeném světě milosti; Gratia perficit naturam. Každé přirozené dispoziční lze použít jako duševně-organické síly k dosažení cílů života, především k tvůrčí práci. Dynamičnost vnitřních dispozic je potud platná a patrná, pokud se projevuje ve vědomí. Tím přecházíme k druhé části, k vědomým prvkům a psychickým, které utvářejí a utvářejí osobnost duchovního života.

Do psychického světa a jeho pohyblivosti patří velmi mnoho prvků a součástí, které mění každou chvíli vnitřní stav vědomí, ve kterém jsme svědky sami svého vnitřního dění, s jeho střídáním, napětím, tedy s jeho dynamičností.

Duševní nebo psychické prvky mají vždy poměr k něčemu nebo k někomu. Duševnost začíná až tam, kde tvor schopný poznání může mít mimo svou formu, formy jiných věcí. Duševní život znamená kontakt s jinými věcmi, lidmi a Bohem, se skutečností mimo nás.

Intencionální forma věci nebo skutečnosti v nás působí na celý život duchovní, probouzí snahové napětí a jeho mnohonásobnou možnost pohybu. Jsme u kořene největší dynamičnosti života, která nás spojuje s věcmi, s lidmi a Bohem.

Intencionální forma věci může být jen představa věci a ta má

svůj dynamický vliv na vášnivost lidskou a vytváří nepřehledné kombinace vnitřních nálad. V pasivních lidech k těmto náladám přebíhá život s touto lehkostí smyslového vzrušení, oddávají se mu, hledají ho a vzbuzují. Milují vše, co je privádí do těchto nálad smyslového vzrušení, používají k tomu hudby, modlitby, umění a všeho, co se dá. Vzrušení života je vábivá, půvabná věc, zvláště, nezná-li se vyšší stránka života. V tom běžném lidovém slově "užít něčeho" se skrývá temná dynamičita života v plné míře. Mládí zvláště je vystaveno tomuto proudu a jeho celé dravosti. Moderní život lidský se řídil zákony a zásadami této stránky duševnosti, znehodnotil tím i lásku a poměr k bližnímu, poměr k věcem, ale nejvíce utrpěl poměr k Bohu.

Intencionální přítomnost věcí nebo lidí dovede zaměstnat člověka, ovšem mimo skutečnost a je příčinou vzbuzené intenzity vášní a citů. V člověku nejsou jen vášně, neboť intencionální přítomnost věcí a lidí se mění v pojmy a člověk v pojmovém poměru prochlubuje poznání věcí a zaujímá k nim vedomé stanovisko a city z rozvahy vůle.

Je velmi důležitá pro člověka tato přeměna poměru z představy v pojem, neboť pojem měří hned vše podle ideality a ukazuje, co je a co není ideální.

Dynamičnost vášní se mění na dynamiku citů hlubších, odůvodněných a trvanlivých. Na této změně a stále snaze o přeměnu snadného vzrušení na hlubší cit a hlubší poměr k věcem a lidem, především k Bohu, záleží dobrý život rozumného člověka, který si staví základy trvalého pokoje a smyslu.

Intencionální způsob života znamená pro člověka možnost žít pro něco a pro někoho. Žde začíná míra života plně lidského. Zatím co ve vzrušení smyslovém žije člověk pro sebe, pro své radosti, pro své zadostiučinění, pro své záliby, v tomto vyšším způsobu života žije člověk pro druhé. Na tomto stupni života začíná možnost pravé lásky - milovat - chtít dobro toho, koho milujeme.

Z tohoto se vynořuje nový styl života, který znamená úkol a řád. Úkol života je dosažení cílů, řád vzniká z poněru k cílům.

K ř e s t a n s k ý ž i v o t v l e s k u k n ě ž s t v í

K r i s t o v a .

Kristus-Velekněz uskutečnil dílo svého života a smrti a poněvadž " je bohat na milosrdenství pro velikou svou lásku, kterou nás miloval " dává nám možnost přivlastnit si a uskutečnit na sobě, co On uskutečnil. Křesťanský život jest celý oděn a zahalen do lesku díla Kristova, jehož moudrostí a milostí se proměňuje náš život v cestu a přípravu na účast na věčném a oslaveném životě Kristově. Kněžství Kristovo má svá různá období a různé funkce, sebeobětování Kristovo se projevuje v jeho dětství i v jeho životě učitelském, všechno však spěje k vrcholnému bodu života Kristova, k jeho utrpení a oběti na Kříži. Tam byl Kristus Veleknězem i obětí zároveň. Křesťanský život čerpá a roste u kněžského zdroje Kristova, prochází svými obdobími, aby dospěl k vrcholu svého spoluobětování a spoluoběti s Kristem. Kristus vykonal vše a dokončil dílo posvěcení tímto nejvyšším úkonem kněžství : " Dokonáno jest ", křesťan v jednotě s Kristem začíná a zdokonaluje svůj život duchovní u zdroje účinku nepřeborného kněžství Kristova, v jeho oběti.

Kněžský úkon Kristův S a c e r d o s e t v i c t i m a

na Kalvarii se obnovuje a prodlužuje do nesmírných dáli věků, národů a jedinců. Získaný poklad vykoupení a osvobození z hříchů a posvěcení milostí, v němž jest moc a síla všechno spasit, obnovit a oživit /sanctificat, vivificat et benedicat et praestat nobis/, a stále aplikuje a rozdílí věřícím. " Z jeho plnosti věichni jsme obdrželi. "

Toto rozdělování Kristus-Velekněz zařídil tak, že se obnovuje svátostně i jeho obět i plnost milosti se sdílí svátostným posvěcováním duší sedmerým pramenem sv. svátostí. Kristus tak chce, aby jeho úkony kněžské byly opakovány a obnovovány v Církvi. Ta dostává prostředky a moc rozdílet zásluhy Kristovy, aplikovat je duším a posvěcovat tak rodinu Kristovu, aby dospěla k plnosti, kterou jí určil Kristus. " Není jiného jména daného lidem, skrze které bychom mohli být spaseni, leč jméno P. N. Ježíše Krista. " Každý nový krok v duchovním životě vyžaduje spojení s obětí a ovocem oběti Kristovy. Sv. Tomáš vyjadřuje toto působení stále obnovované a živé kněžství Kristovo v Církvi tak že Kristus zahájil svým kněžstvím nový ritus vitae christianae, nový způsob křesťanského života ; život má být více slavnostní obřad, jímž se vzdává Bohu nový, dokonalý kult, čest a sláva, která mu patří. Kristus tak navrácí lidstvo k tomu, z čeho vypadlo svou vzpourou a hříchem. Obnovuje poměr plný důvěry mezi člověkem a Bohem - Otcem. " Máme tedy důvěru při vchoďu do svatyně skrze krev Kristovu. " Kristus zahájil novou cestu života plnou a jde s námi a vede nás k vyplnění cílů a smyslu našeho bytí zde na zemi. " Dát Bohu, co jest Božího ", čest a slávu, která mu patří pro jeho svrchované panství a moc, již nás stvořil a určil pro sebe. " Přistupme tedy s důvěrou, s upřímným srdcem k Veleknezi našemu Kristu, očistění a s plností víry ; dráme se pevně a nezvratně naděje. Věrný je Ten, jenž slíbil a který se nás ujal jako Velekněz a vede nás k pravému cíli života.

C í r k e v j e s t o d ě n a k n ě ž s t v í m K r i s t o v ý m .

Kristus, vstoupiv na nebesa do své slávy, neopustil lidstvo, s nímž je tak úzce spojen. Skví před tvářící Otcě svou oslavenou přirozeností lidskou oslavující slavnost věčnosti a oblažující anděly a svaté. Ukazuje stále rány svého vykoupení Otcí a tak zvěčňuje úkon zadostiučinění, díky, chvály, čili úkony svého kněžství. Většina liturgie Krista beránka ve slávě má svou odezvu v díle Kristově na zemi Církvi, v níž působí dále, protože ji učinil nástrojem posvěcení svého lidu na zemi, jdoucího vyhnanstvím. Církev sv. jest pokračování Krista : " Jako Otec poslal mna, tak i já posílám vás. " Z plnosti své moci, která mu byla dána na nebi i na zemi, sdílí účast své Církvi a sice tu potřebnou moc, aby poučovala, posvěcovala, odpouštěla hříchy, slavila jeho obět, aby se modlila, aby byla jedno jako Kristus a Otec jsou jedno. Církev má stejné úkoly s Kristem t. j. má posvěcovati lid a předváděti ho Otcí k nové službě ve svátosti a spravedlnosti a připravovat ho na věčný život. Dává svědectví pravdě všude a vždy, obětuje Bohu nejmilejší obět a obnovuje stále znovu a znovu porušovaný poměr mezi člověkem a Bohem.

V Církvi sv. věichni věřící, kteří křtem byli připojeni k mystickému tělu Kristovu, vstupují do těchto nových vztahů člověka k Bohu. Sv. Pavel praví : " Už nejste jen hosti a pouťníci, nýbrž stali jste se spoluobčany Svatých a členové rodiny Boží, postaveni na pevném základu Apoštolů a Proroků ; základním kamenem je Ježíš Kristus. Na Ném se zvedá celá budova /duchovního života/, úzce sjednocena, v chrám Hospodinův ; na Ném jste i vy položeni jako Boží příbytek skrze Ducha sv. " /Efes. II./

Z umučení a vykoupení Kristova vychází Církev jako nevěsta Kristova a to Církev jak svým učením a moudrostí tak svým hierarchickým zřízením, se svými svátostmi a zpěvy, které mají v sobě ohlas vyhnanství a plačícího údolí této země ; Církev hlásáním Božího slova, s duchovní správou, s modlitbami a bděním, posty a kajícími skutky ; provází život lidský slzami lítosti a touhy, pokáním a čistotou srdce.

Církev tedy připojuje Kristu nové údy všech věků a národů, staví Krista v duších, ale zároveň staví a rozšiřuje rozměry duší podle Krista a v Kristu. Duše lidské mají jednat a žít podle Krista, podle šíře, výšky a délky jeho moudrosti lásky : mají konat velkorysé a až heroické úkony Kristovy, protože ke všemu tomu jsou připojeni ke Kristu a čerpají sílu a život Kristův. " Jako já žiji skrze Otce, tak i ten, kdo mne bude požívat, bude žít skrze mne. " Svátostně požívání Krista je jedna z nejdokonalejších forem života a posvěcení z Krista, není však jediná. I modlitby liturgické Církve i žehnání a jiné svátosti, i odpustky Církve, které udílí z moci Kristovy : " Cokoliv svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, cokoliv rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi, " to vše rozšiřuje duše v Kristu a dodává jim možnost žít a trpět jako Kristus a oslavovat Otce jako Kristus činil. Církev jest tedy tím posvátným chrámem zde na zemi, v němž se pokračuje posvátnými úkony i životem v oslavě Nejvyššího. " Ty jediný jsi Pán, Ty jediný jsi Nejvyšší. "

Církev svatá vykonává tyto vznšené funkce Kristovy čili dostala autoritu a moc pokračování v životě kněžství Kristova ; proto Církev zastupuje plnoprávně Krista, Kristus rozdává dílo a ovoce vykoupení skrze Církev, skrze lidi, jímž dává své poslání a posvěcení jako skrze viditelný nástroj a stálý, pevný, neměnicí se nástroj svého milosrdenství a své lásky. Bůh ve svých úmyslech tak to zařídil, že lidé pověřeni jeho mocí a posláním se stali nástrojem jeho věčných záměrů a nástrojem posvěcení. Tak se Kristus přizpůsobuje lidské přirozenosti, jako sám se přizpůbil člověku, že vzal jeho přirozenost na sebe. K Církvi patří lidé, proto chtěl Kristus, aby lidé ho reprezentovali a zastupovali na zemi, zatím co sám zůstává hlavou Církve, ve slávě svého Otce. Kristus volá a posvěcuje a obdaňuje mocí kněžství lidí skrze Církev, které to svěřil a rozkázal : " To číňte na mou památku ", " Já jsem s Vámi po všechny dny, až do skonání světa. " Církvi dává Ducha svatého, aby ji vedl, řídil a spravoval jak ve viditelné hlavě Petrově, tak v hierarchii tak ve věřících. Kristus rozčlenil údy svého mystického těla Církve, z nichž jedněm dává moc a poslání vykonávat funkce jeho kněžství a přijímat ovoce vykoupení, jiným moc účastnit se spolu kněžských úkonů Kristových a brát podíl na ovoci oběti modliteb a svátostí Kristových. Kněží Církve Kristovy mají na sobě dvojí stránku, lidskou a Kristovu. Jako kněží fungují, zastupují a reprezentují Krista ; " Tak na nás pohlížejte, jako na rozdávače tajemství Božích. " /Kor.4,1./

Apoštolové hned se dávají po nanebevstoupení Páně, kdy obdrželi Ducha sv. do práce a vidíme z historie jejich života, že obětují obět Kristovu, že hlásají slovo Boží, že vkládají ruce, aby udělovali Ducha sv. pokřtěným, křtí ve Jménu Otce i Syna i Ducha sv., že světí další kněze a diákonny, že maží olejem, modlí se nad nemocnými, že svátostně posvěcují manželství ; konají úkony kněžství Kristova a pak rozšiřují do duší království pokoje a míru Kristova. " Opus dei perficitur ".

Církev dědí kněžství Kristovo a z plnosti své důstojnosti vykonává funkce Kristovy, aby mystické tělo Kristovo, všichni věřící

růstli ke zralosti svého duchovního věku, k dokonalosti svatosti života.

Kandidáti a spiranti kněžství jsou voláni k vznešenosti a účasti na této důstojnosti kněžské Kristovy Církve a tak mají zaujmout místa "rozdávačů tajemství Kristových". Jak výsostná je aspirace pocházející z vnitřního hlasu Ducha sv. a z volání Církve! Není většího a vyššího zaměstnání nad kněžské funkce Církve Kristovy. Vcházíme tak úžeji do jednoty s Kristem, do jeho intimního života, jeho úmyslů a jeho díla vykupitelského a tím i do intimnosti spojení s dušemi lidskými v Kristově Království. Kněz se stává reprezentantem lidu, prostředníkem mezi Bohem a lidem z pověření Kristova, ale zároveň a hlavně reprezentantem Kristovým. "Sacerdos alter Christus". Všechno zaměstnání lidské, všechna nádherná, světského oděvu se nevyrovná ani v nejmenším odlesku záře a krásy z věčnosti, kterou má kněžství Církve. Proto Církev chce, aby nositelé kněžství byli odděleni i zevnějšími znaky od jiných pro účtu a aby se lišili hlavně svým vážným životem a jednáním od osob sloužících světu a jeho zájmům. Důstojnost a velikost kněžství Kristova to zdůvodňuje.

O s v o b o z u j í c í r á z l i t u r g i e .

Křesťan, připodobněn Kristu ukřižovanému svým charakterem křesťním a rozšířením této podobnosti v biřňování /Karaktery jsou totiž účast v duši věřících na kněžství Kristově, je obrněn a postaven na stráž proti všem touhám tělesným a světským, proti sklonu připodobnit se světu. Vliv světa a těla je vášný a silný. Zhamení Krásta ukřižovaného neustále připomíná, že jest ukřižován s Kristem. Tím více to platí o charakteru svěcení kněžstva. Křesťané jsou tedy speluvedeni posvátným hierarchickým rázem v Církvi k jednotě života s Kristem. Křesťan má podíl na hierarchickém zřízení Církve, neboť se spoluúčastní oběti Kristovy a svátostného života Církve. K tomu dostávají moc ze křtu sv., protože jsou spojeni s Kristem Veleknězem.

I ve věřících jest přímá závislost a sice svátostnými charaktery a milostí na kněžství Kristově; tato závislost se rozšiřuje do duší tak, že modlitby věřících jsou závislé na modlitbě Církve /věřící se mají modlit spolu s Církví - s Kristem/, soukromý život duchovní, zvláště pěstování a vzrůst nadpřirozených ctností /víry, naděje, lásky, statečnosti, rozumnosti, mírnosti a spravedlnosti atd./ je závislý na Oběti a svátostech Církve. Duchovní život totiž vzrůstá a vzmáhá se u svátostných pramenů milosti, v liturgických modlitbách a ve sjednocení mysli a srdce s Veleknězem - Kristem a Církví. Církev žije životem víry, to je nadpřirozeného poznání Boha, životem naděje, která kotví v nekonečné dobrotě Boží a životem lásky milující Boha jako největší dobro: "Mihí adhaerere Deo bonum est."

Církev žije z tohoto slova, které zaujímá Boha a vylučuje vše, co je mimo Boha jako nepatrné a ubohé, co nestačí na uklidnění lidské duše. Je tedy jasné, že duchovní život nemůže růst jinde, než na půdě Církve, která napomáhá duším k účasti na životě věčném skrze svátostné prameny. Žádná jiná sazenice, kterou nevěstívil Otec nebeský, nemůže růst ani přinášet plody. Proto závislost našeho posvěcení na Veleknězi Kristu skrze Církev jest nezměnně vznešená, napomáhá nám dostat se z úzkosti vlastní ubohosti do rozměrů lásky a života dítek Božích.

Církev tedy věrně obnovuje památku na svého Ženicha Krista, který jí přikázal : " Te činite na mou památku ! " Všechno, co Církev vykonává, nese na sobě stopy Kristovy, zapsané hluboko do paměti a do srdce Církve z prvního liturgického úkonu Kristova na Zelený čtvrtek, v předvečer svého utrpení. Vše jest označeno památkou oběti a utrpení Kristova. Věrnost památky na Krista zahrnuje v Církvi jak každodenní posvátné čtení epištoly a evangelia při oběti mše sv., tak až po nejmenší podrobnosti zaznamenané očitými svědky, které Církev denně pronáší : " Vzal chléb do svých svatých rukou, požehnal a lámal a řekl ; vezměte a jezte ... podobně i kalich ; vezměte a pijte, toto jest krev má. "

Tato živá památka v Církvi a věrnost Kristu vede celý život Církve a jejích údů. Proto Církev není smutná ve svém vdovství, zde na zemi, i když oslavená přítomnost ženicha Krista tu není, přece není zbavena jeho přítomnosti, jeho života a jeho posvěcení. Vigilie a svátky Církve jsou živé památky obnovující Krista rozdávající osvobozující sílu a milost Kristovu. Zvláště oběť Církve je totožná s obětí Kristovou na kříži.

Církevní obřady mají účinnost živou, kněžství Kristovo v Církvi jest zdrojem všech jejích úkonů ; ty nám dávají vcházeti do chrámu života a svatosti Kristovy ; Církev reprodukuje Krista, obnovuje jeho stavy života, utrpení, smrti a vzkříšení a dává možnost z nich žít a uzdravovat se ; " Neboť síla vycházela z něho /z Krista/ a uzdravovala všechny. "

Přes to, že historický, pozemský život Kristův jest vzdálen, nejsou vzdáleny účinky jeho života a smrti. Vše, co Církev koná, je duch a život. Život Církve a všech jejích údů, kněží i věřících, bere účast na věčné činnosti Boží : "Můj Otec dosud působí, i já působím," praví Kristus.

Uprostřed zmatků a pozemských žádostí duše unavená zmítána horečkou nejistoty a slabosti má se naučit v o l i t a r o z h o d o v a t . Tady je pravý pramen síly vůle. V životě křesťanském má být převahy síla rozhodování vůle nad šlahou a nestálou měrlivostí citů, vášní a nálad. Služebník Boží je pevný ve vůli zakotvené nadějí a láskou v Boha. Nejlepší a nejjemnější a nejhlubší radost není možná, leč na půdě Církve, v lůně jejího života. Vše, co tryská z Církve, je ryzí a čisté, proto i radost život z kněžství Církve jest ryzí, pravdivý a čistý. Z oběti Církve se obnovuje její věčné mládí i v duších lidských, její velká radost často plesající ve chvalozpěvech a hymnech a šíří se jako vůně/ " unxit te Deus oleo lea- titiae " /

Zevztaň Církve k Veleknězi Kristu tryská i ryzost a čistota víry, že nemůže podlehnout jiným naukám rodicím se mimo půdu Církve jako plevel z rozkladu : " Já jsem s vámi po všechny dny, až do skonání světa. " Církev svým ryzím světlem víry, z účasti na Boží pravdě, obnovuje světlo v duších a rozšiřuje je v nich, takže vzniká v duších ozářených nové poznání Boha i světa, mají nový pohled a vidění život : " Blahoslavení lkající, neboť budou potěšeni ; blahoslavení, kteří lační a žízni po spravedlnosti ; neboť budou nasyceni. "

Církev jest oděna i novou krásou a jest celá předmětem zalíbení Božího až do nejmenších podrobností. Duch sv. ji obdivuje jako královnu stojící vedle svého Ženicha Krista a oděnou nádhernou jeho svatostí až do zlatých trásní jejího kněžského roucha. Církev žije životem Kristovým, dýchá věčnou láskou, je vedena moudrostí Boží. Liturgie nás uvádí do spulživota a k účasti na těchto drahocených darech Božích.

Do světla Kristova a do požehnání Církve zahrnuje i množství hmotných věcí, aby vše sloužilo člověku k jeho posvěcení. Síla oběti se rozlévá i na stvořené věci; stvoření samo bude osvobozeno z otroctví porušení a povýšeno do svobody dítek Božích. Aby člověk nebyl otrokem stvořených věcí a tíživých náklonností tělesných, proto i stvořené věci jsou žehnány Církví a jsou závislé na osvobozující oběti Kristově. Jako paprsky sluneční se rozestírají na zemi, tak zaujímá duševní prostor posvěcující a osvobozující jas oběti Kristovy stvořené Církví. " Jsme královský národ kněžský ", proč tedy lidé žijí svým ubohým vyhnaneckým způsobem života? " Už nejste vyhnanci a cizinci, nýbrž jste občané Boží, důvěrníci Boží. " " Simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro, quem cum invenit homo vadit et vendit universa quae habet et emit agrum illum. "

Kněžství Kristovo a život liturgický

Kristus se stal veleknězem Nov. Zákona. Sv. Pavel ve svém listě /Hebr./ kreslí jasně a dokonale osobnost tohoto Velekněze podle řádu Melchisedechova. V němž se sbíhá vše, co jest krásné v přirozeném řádu stvořených věcí spolu s nadpřirozeným řádem milosti a lásky Boží, v Ném se spojuje naděje St. Zákona s bohatstvím N. zákona; časnost a věčnost se spojuje v nevýslovné osobnosti Velekněze Krista.

Podle sv. Pavla kněz je vzat z lidu a jest stanoven jako zástupce a representant lidu, aby ve jménu lidu zastupoval před tváří Boží a přinášel Bohu kult jemu povinný, aby obětoval dary a oběti za hříchy. Tento obraz kněze podle sv. Pavla patří především Kristu jako nejvyššímu ze všech kněží, protože ostatní kněží levitičtí byli jen obrazem Krista-Velekněze a novozakonní kněží jsou jen representanti a zástupci Kristovi.

Kněz jest tedy prostředníkem mezi Bohem a lidmi, zprostředkuje dary Boží lidu, sblížuje Boha a lidi, věci Boží a věci lidské; proto musí být sám blízký Bohu, má-li sblížit Boha lidu. Musí být i blízký člověku, aby mohl sblížit člověka s Bohem.

Už tyto povšechné znaky kněžství ukazují, že Kristus se stal Veleknězem s v ý m v t ě l e n í m. V tu chvíli kdy přijal přirozenost lidskou, bylo jeho člověčenství posvěceno a konsekrováno tím nevýslovným posvěcením plynoucím ze spojení se Slovem Věčným. Osobnost Syna Božího zaujímá místo v lidské přirozenosti, takže " to svaté, co se narodilo z Marie Panny, je Syn Boží. "

Přirozenost lidská v Kristu je nejbližší k věčným pramenům všeho posvěcení t.j. k Bohu, je spojena v osobě Věčného Slova a tak přirozeně jest omilostněna podstatným posvěcením a je naplněna " plností milosti a pravdy, " aby se stala příčinou a pramenem našeho posvěcení. Naděje na obnovu a posvěcení člověka je cele upoutána na tohoto Velekněze Krista, který může posvětit všechny přicházející k němu. Sv. Pavel zaznamenává ukon Velekněze Krista v okamžiku jeho posvěcení vtělením, který pronáší: " Nechtěl jsi oběti a zapalů za hříchy, připravil jsi mi tělo. Proto jsem řekl: Hle, přicházím Bože, abych vykonal vůli tvou. " /Hebr. X. 5-7/ Odstraní oběti St. zákona, bere na sebe posvěcení Boha - člověka, aby začal nový život, aby obětoval novou obět, aby se stal prostředníkem mezi Bohem a lidmi.

Pro prostřednictví tak v z n e š e n é a v e l i k é , aby napravil vše, čím se člověk poskvrnil, aby obrátil člověka k Bohu, aby člověk byl znovu posvěcen a byl mu otevřen přístup do věčného života, Kristus jest především nejlepším zástupcem a reprezentantem lidu. Má s nimi společnou přirozenost lidskou, přiblížil se člověku, sám se stal člověkem, bere na sebe přirozenost podrobenou utrpení a smrti, žije s námi život lidský, bije jeho lidské srdce, má soucit se zástupcem, který hladoví a jest rozptýlenec jako ovce bez pastýře, pláče nad smrtí přítele Lazara, přesto, že ho vzkřísil z mrtvých. Kristus žije lidsky, aby se ve všem připodobil svým batřím kromě hříchu. On měl zbavit člověka hříchu a zadostiučinit zaň, proto nemohl vzít na sebe hřích. Je tedy blízký člověku, ale jest to Velekněz svatý a neposkvrněný, který nepotřebuje denně jako jiní kněží obětovat nejdříve za své hříchy a pak teprve za jiné.

Svaté kněžství Kristovo sbližuje nás s Kristem, neboť v jeho přirozenosti lidské je naše přirozenost. Obětoval-li pak svou lidskou přirozenost, byla obětována s ním i naše, aby i naše přirozenost povstala k novému životu a k věčné slávě.

Kristus jest Velekněz universální, neboť zastupuje a reprezentuje všechny lidi a to tak, že ve všech svých úkonech svého kněžství, ve svých rozmluvách s Otcem, ve své úzkosti na hoře Olivecké, ve svém utrpení na rozmluvách s Otcem, ve své úzkosti na hoře Olivecké, ve svém utroení na kříži, jedná za nás a jménem našim. Vidíme, jak Písmo sv. zdůrazňuje, že vtělení a vykoupení se stalo pro zadostiučinění za hříchy, pro posvěcení duší, pro ospravedlnění a omilostnění.

"Jenž pro nás a pro naši spásu sestoupil s nebes." Velekněz Kristus nejedná jako Prostředník mezi Bohem a lidmi jen v době obětí na kříži, nýbrž po celý svůj pozemský život, proto život Kristův na zemi byl ohromujícím a velkorysým úkonem liturgickým t. j. kněžským, zprostředkujícím spojení Boha s lidmi a člověka s Bohem. Kristus - Velekněz zároveň může být prostředníkem u Boha, protože je věčné Slovo, věčná Moudrost Otcova, vychází od věčnosti z Otce, skrze ně všechny věci byly stvořeny a uspořádány. Je to Bůh člověk, který je naším prostředníkem. Proto podmínky prostřednictví a tedy kněžství jsou nejdokonalejší u Krista. Nelze si myslit dokonalejšího reprezentanta lidu u Boha, než právě Boha - člověka, vtělené slovo Boží, který vede a zastupuje naši při před tváří nejvyššího Boha. Proto jeho úkony, jeho modlitby, jeho oběť a utrpení, které vykonal jako Velekněz N. Zákona, mají zvláštní ráz dokonalosti a vznešenosti, mají zvláštní hodnotu před tváří Boží a svou účinnost pro posvěcení duší. Duchovní život lidský připojený k slavnostem a úkonům velekněžským Ježíše Krista nabývá zvláštního lesku podobnosti s Kristem. Sv. Pavel zdůrazňuje křesťanům tuto podobnost a velikost života křest. z velekněžského díla Kristova. Porozumění sv. Pavla o tomto vlivu Krista Velekněze je tak dalekosáhlé, že převyšuje běžný a povrchní způsob chápání a života. Kristovo kněžství trvá na věky ; začalo vtělením v lůně P. Marie, vyvrcholilo před svatou obětí na kříži, ale trvá na věky i po vzkříšení a oslavení Kristově. Sv. Pavel praví, že Kristus posadiv se ve slávě svého Otce, nepřestává interpretovat za nás u Otce. Liturgie života a smrti a vzkříšení Kristova trvá dál, neboť trvá Kristus na věky oslavený ve svém člověčenství, ale též ve své Církvi, ve svém mystickém těle. Zastupuje nás dále před Otcem, svými ranami a zásluhami zprostředkuje a sdílí stále ovoce svého vykoupení, svou milost a Boží dary. Mystické tělo Kristovo, Církev má

pro všechny věky, až do skonání světa, slavit slavnost a liturgii života, smrti a slávy Kristovy. Všechny věky a všechny generace jsou účastny věčného kněžství Kristova milosrdenstvím a posvěcením, milostí a účastí na věčném životě získaném Kristem. Kristus pokračuje zároveň i ve svém oslavném člověčenství v úkonech podřízení člověka Bohu, v úkonech cti a slávy, kterou Bůh od člověka zasluhuje a kterou mu člověk sám ze sebe odepřel, nebo nedává a nedovede sát tak, jak to vyžaduje Boží velebnost. Kristus tedy stále reprezentuje lidstvo a slaví liturgii Církve vítězné a Církve bojující se jí účastní svým způsobem, jak ji naučil Kristus. Žijeme životem věčným, Církve učí duše chvalozpěvům o milosrdenství Božím, slavíme slavnost nejsv. Trojice už zde na zemi, připojení ke kněžství Kristovu.

Podivuhodné jest to na tomto Kristově díle kněžství, že věřící jsou spojeni s Kristem nejen zevnějším způsobem jako připsaní členové Církve, nýbrž vnitřním a živoucím spojením a pro tuto vnitřní jednotu s Kristem jsme právě zastupováni Kristem, nejvyšším reprezentantem lidu před nejvyšší Spravedlností. Právni totožnost naše s Kristem nám zaručuje tytéž výsledky, jakých dosáhl Kristus. Neseme na své duši ve svátostných charakterech nezničitelné znamení naší právní totožnosti s Kristem, s jeho utrpením a obětí, s jeho úkony liturgickými. To co konal Kristus a koná na věky, má svou odezvu a ozvěnu ve všech křesťanech, kteří mají na sobě znamení charakteru křtu svatého a proto se stali ratolestmi na stromě Kristově a Kristovi bratři, jsou duchovně znovu zrozeni s Kristem a žijí z Krista a dostávají jeho život a sílu jako údy téhož těla.

S Kristem jsme se znovuzrodili z Ducha sv. a z vody, s Ním jsme byli obřezáni, ne rukou lidskou, nýbrž obřízkou, která značí odložení starého člověka tělesného /kolos II., 2/. Máme žít tedy novým duchovním způsobem. Modlili-li se Kristus, platilo to nám, abychom byli "posvěceni v Pravdě" a měli podíl na jeho slávě. Zemřeli-li Kristus, s ním umíráme všichni, abychom všichni byli pokřtěni do jeho smrti /Řím. 3, 4/, abychom tak zemřeli svým hříchům. Vstal-li Kristus z mrtvých, stal se prvorozený a pevně mezi svými bratřími a způsobí, že jeho bratři budou mít podíl na jeho slávě. Kněžství Kristovo jest událost Boha člověka, z níž se rodí nový život pro člověka.

Nové mládí	1
Lidská osobnost a její uplatnění	2
Život a jeho ideály	4
Jak uskutečnit ideály života	7
Kulturní a mravní povznesení mládeže	8
Člověk a práce	9
Smysl práce	12
Dělník	13
Situace dnešního mladého člověka	14
Celá a rozdvojená osobnost	17
Profesionální život	20
Láska a pohlavní život	24
Emancipace ženy a manželství	25
Manželství a rodina	26
Z encykliky Pia XI. O křesť. manželství	29
Národní život	30
Krise inteligence	32
Krise české inteligence	34
Krise inteligence II.	35
Křesťanský život v lesku kněžství Kristova	38
Církev jest oděna kněžstvím Kristovým	39
Osvobozující ráz liturgie	41
Kněžství Kristovo a život liturgický	43